

Gender Election Observation Mission (GEOM)
Myanmar, November 2015

-

ကျား/မရေးရာရှုထောင့်မှ ရွေးကောက်ပွဲစောင့်ကြည့်လေ့လာရေးမစ်ရှင်အဖွဲ့

မြန်မာ၊ ၂၀၁၅ နိုဝင်ဘာ

Final Report – အပြီးသတ်အစီရင်ခံစာ

Gender Election Observation Mission (GEOM)
Myanmar, November 2015

Final Report

Supported by

Table of Contents

Preface and Acknowledgements.....	6
GEOM Myanmar Partner Organisations.....	7
Myanmar Youth Capacity Building Network.....	7
Charity-Oriented Myanmar (COM)	7
Gender Concerns International.....	7
Background.....	8
Status of Women in Myanmar	8
Women’s Participation in Political and Public Life	9
Constitution.....	10
Electoral Framework	10
Electoral System	11
Election Administration	12
Voter Registration	13
Registration of Candidates and Political Parties	13
Campaign Environment	15
Voter Education.....	15
Polling and Counting	15
Results	16
Electoral Disputes.....	18
Conclusions and Recommendations	18
UEC.....	18
Government	19
Parliament.....	19
Civil Society	20
Political Parties.....	20
Annex 1: PRE- AND POST-ELECTION INTERACTIONS.....	21
Annex 2: ELECTION DAY	22

Preface and Acknowledgements

Gender Concerns International was pleased to witness Myanmar take the first tentative steps towards an inclusive democracy with female voters and elected officials. It was therefore with great honour that we had the opportunity to support women's participation with vital impact in Myanmar's 2015 general election.

Our joint Gender Election Observation Mission (GEOM) observed people's dedicated and engaged electoral participation during the 8th November elections. In a country where women constitute the larger proportion of the population, the Election Day highlighted a sense of trust and openness towards the electoral process. Throughout the campaign period, and especially on the Election Day, it was evident that a large number of women would cast their vote.

Not only were long queues of female voters observed outside of the Polling Stations from the early hours of the morning, but female election management team also tirelessly worked from an early morning to a late night inside the Polling Stations. Despite a significantly low presence of women in security forces, the female voter turnout rate was very impressive, both in urban and rural areas.

The people in Myanmar demonstrated to the region and the rest of the world that their country, after a long period of isolation and political stalemate, is ready to embark on the road of democratic development for all citizens. Gender Concerns International, along with the international community, hopes to support the women of Myanmar during this development stage. In particular, the women who have courageously transformed their notions of full democratic inclusion into action, further paving the way for future generations of women leaders.

The Mission was launched in Myanmar in April-May 2015 with a Pre-election Gender Needs Assessment Mission (PGNAM), which highlighted the critical nature of a comprehensive approach to women's involvement during these pivotal elections. In cooperation with the Union Election Commission (UEC) and with the partnership of the Myanmar Youth Capacity Building Network (MYCBN) and Charity-Oriented Myanmar (COM), the GEOM observed and documented the voting and post-election processes from a gender perspective. Women in Myanmar have proudly demonstrated their devotion to democracy through a high female voter turnout.

First and foremost, I would like to express deep gratitude to the officials from UEC and our partner organisations for their support, guidance and dedication, as well as high level of professionalism that contributed to the success of this mission and the elections.

A particular appreciation of its valuable support and cooperation goes to the Embassy of the Kingdom of the Netherlands to Myanmar.

I also acknowledge the organisation's gratefulness to the people, the UEC, political parties and institutions in Myanmar for their hospitality and readiness to assist in furthering the objectives of the GEOM. Cooperation with other national observation missions and other civil society organisations has been a welcome part of GEOM's work.

As the Head of the GEOM, I am pleased to acknowledge the dedication and tireless work of the mission team, which comprised of local staff and domestic and international observers. These observer teams benefitted greatly from the genuine support provided by the local staff of the organisation and the international staff at headquarters in The Hague.

The conclusions and recommendations made in this report are independent and in accordance with the Declaration of Principles for International Election Observation of the United Nations, adopted in October 2005.

Sabra Bano
Head of Mission

GEOM Myanmar Partner Organisations

Myanmar Youth Capacity Building Network

Myanmar Youth Capacity Building Network (MYCBN), established in 2013, aims to enhance youth capacity development to actively participate in their communities and become engaged citizens, as it views youth as a primary and sustainable force for democratic transition. MYCBN has conducted trainings, including the Youth Leadership for Peace and Politics and the Youth and Elections programs, in the region of Yangon and Mandalay, as well as Kachin State, Kayah state and Kayin state. MYCBN conducted election observation for the General Election in 2015, as well as provided Civic Education Trainings and Voter Education Trainings to both voters and political parties. Additionally, MYCBN has initiated awareness raising campaigns to engage youth in the political process.

Charity-Oriented Myanmar (COM)

Founded in 2005, Charity Oriented Myanmar (COM) is a national youth-led civil society organisation dedicated to promoting democratic culture and socio-economic development in Myanmar. The organization works to empower young people and women, strengthen political institutions, raise awareness about political process among general public, increase youth participation in the peace-building process and foster the development of rural and urban communities.

COM focuses its capacity-building programmes on various target groups, such as youth (of various ethnic backgrounds), women and political parties (of various ethnic backgrounds). The main goal of their programmes is building capacity for effective and efficient participation in the processes of democratisation. Apart from these training programmes, COM organizes public forums to engage the general public in political decision-making, as well as conducts advocacy workshops with key state and non-state actors.

Gender Concerns International

Gender Concerns International is an international development organisation based in The Hague, the Netherlands. It was formed in 2004 by a group of experts with extensive experience in gender and development. Ideals central to the organisation's mission are that establishing a gender-balanced society requires action in democratic inclusion, poverty reduction, sustainable development, economic empowerment and policy-making.

Gender Concerns International promotes women as agents for change and development. Programme activities focus on capacity building, lobbying and advocacy, facilitation of training, support of women's organisations and relevant civil society organisations. Gender Concerns has highlighted the gender dimension of developing democracies and the key role of women as agents of change. The organization has also been supporting women's full integration into electoral processes, policy-making positions and in other vital processes to determine their country's future.

The unique Gender Election Observation Mission (GEOM) program, created by Gender Concerns International, addresses women's democratic participation before, during and after elections – as voters, candidates and electoral officials. GEOM missions have been conducted in Myanmar, Afghanistan, Tunisia, Pakistan, Morocco and Libya.

Background

The November 8th 2015 general elections marked an important milestone in the democratic transition from military to civilian rule in Myanmar that began in 2011. Since 2010, important inroads have been achieved in opening up political dialogue and increased openness with the international community. The Myanmar Government has improved the environment for the freedom of expression and the media, nonetheless, other key areas of guaranteeing human rights, including women's rights have not always been at the forefront of the government's policies and laws; and adherence to key international and national commitments have sometimes been weak.

The 2015 November general elections were the second set of elections held since the introduction of the 2008 Constitution. General elections were held in 2010 and by-elections in 2012 whereby the Union Solidarity and Development Party (USDP) won the majority of seats, both in the upper and lower houses. The 2015 elections were the first in which all the major political parties were able to compete with a total of 91 political parties and over 300 independent candidates contesting over 1,100 seats in both national houses of parliament and in the regional and state assemblies. On the 8th of July 2015, Myanmar's Union Election Commission (UEC) announced the date for the next general election.

Status of Women in Myanmar

To date, Myanmar has presented five periodic reports to the CEDAW¹ Committee, and improvements have been noted in the promotion of equality and women's rights, especially since 2011.

Compared to other countries in the region, Myanmar ranks fairly high in the gender inequality index. It is 85 out of a total of 155 countries in the 2014 index. Access to secondary education is still quite low for the population; nevertheless more women than men achieve at least a secondary level of education (22.9 per cent of women compared to 15.3 per cent of their male counterparts). Maternal mortality is quite high, with 200 women out of every 100,000 births dying from pregnancy related causes. Female participation in the labour market is lower than men, with 75.2 per cent compared to 82.3 per cent for men. Women tend to work in factories and occupy the lower scale of government jobs. Men tend to work at the managerial or official level, consequently, men often earn far more than women.

Despite some progress being made, cultural norms and traditions continue to weigh heavy upon women. Subsequently, many women are unable to access their fundamental rights and suffer discrimination due to patriarchal norms and practices promoting discrimination against women. Violence against women is also rife.

The former government of Myanmar should be commended in its efforts to promote gender equality; since 2011, it has examined various laws and policies which were deemed discriminatory and has made various amendments and repealed some of these existing laws. A total of eight laws relating to women's rights have been amended or enacted, and there are currently two laws, which have been drawn up. While some of these laws have resulted in progress towards gender equality, others have signified a step back. Customary and religious laws continue to erode women's personal rights both in the home and the family. 2015 saw a deterioration of these rights in the guise of four so' called "race and religion laws", laws which have disproportionately affected women. This is particularly pertinent with regards to the Myanmar Buddhist Women's Special Marriage Act, which treats Buddhist women wishing to marry outside their faith differently from other individuals

¹ The last report was presented at the 64th Session in July 2015 whereby Myanmar presented its combined fourth and fifth report.

contracting marriage. The Health Care for Population Control Act also restricts women's reproductive rights in restricting women giving birth at certain intervals.

In 2013, a number of Sub-Committees at Union Government level were formed which included the Women and Child Sub-Committee. It directly accepts the affairs of women and children presented by the public and handles them by linking and coordinating national ministries, as well as Regional and State Governments concerned, in line with legal procedures.

Civil society and other organizations are increasingly playing an important role, and attention has been given to ensuring that priority has been afforded to the prevention of violence against women. Furthermore, the Myanmar National Committee for Women's Affairs (MNCWA), chaired by the Union Minister for the Ministry of Social Welfare, Relief and Resettlement was formed on 3 July 1996 with the aim to implement the Beijing Platform for Action and future programmes.

Among the tasks of the MNCWA, was the drafting of the National Strategic Plan for the Advancement of Women (2013-2022), which aims at advancing women's rights in all sectors, keeping in line with the twelve priorities outlined in the Beijing Platform for Action and the Millennium Development Goals. In order to advance gender equality, a Gender Unit has been established within the Department of Social Welfare under the Ministry of Social Welfare, Relief and Resettlement. Gender Units have also been set up and assigned within the Department of Rural Development and the Department of Health. In addition, an action has been included in the National Strategic Plan for the Advancement of Women (2013-2022) so that the Ministries that are to implement the National Strategic Plan for the Advancement of Women (2013- 2022) can establish a gender unit respectively.

Women's Participation in Political and Public Life

As aforementioned, the Constitution² stipulates that women should be afforded the same rights and opportunities as men, however it is apparent that women do not tend to hold the same positions as men. However recent years have been witness to some progress in this area. The last government saw two female ministers³ and fourteen women serve as Deputy Ministers at Union level.⁴ The level of females employed at the Deputy Director or in equal and above posts has been increasing and by 2012, was at 36.61 per cent.

At the time of writing, very few ministers have been appointed. To date only one female has been nominated for the Ministry of Foreign Affairs and President office. No deputy ministers have yet been appointed. Two Female Chief Ministers in the Tanintharyi region and Kayin state have also been selected, as well as two women in the Constitutional Court. The final list of ministers has yet to be established; therefore it is possible that more females will be appointed.

During the previous elections, there were 55 women elected as Hluttaw representatives. Four of these in the Amyotha Hluttaw, 26 women representatives in the Pyithu Hluttaw, and 25 women representatives in the Region and State Hluttaws. In the judicial sector, nearly half of women are judicial officers and out of 52 High Court Judges, 16 were women. However, there is no woman on the Supreme Court Bench.

² Section 349 provides that citizens shall enjoy equal opportunity in carrying out the following functions: public employment; occupation; trade; business; technical know-how and vocation; exploration of arts, science and technology.

Section 369 (A) provides that subject to this Constitution and relevant laws, every citizen has the right to elect and right to be elected to the Pyithu Hluttaw, the Amyotha Hluttaw and the Region or State Hluttaws.

³ Union Minister for Ministry of Social Welfare, Relief and Resettlement and Union Minister for Ministry of Education

⁴ Deputy Ministers at Union level in the Ministry of National Planning and Economic Development; Ministry of Social Welfare, Relief and Resettlement; Ministry of Health; Ministry of Environmental Conservation and Forestry; Ministry of Labour, Employment and Social Security; Ministry of Culture; Central Bank of Myanmar; the Myanmar National Human Rights Commission; and the tribunal of the State Constitution, respectively.

Among the five new commissioners under the UEC, no female commissioners have been appointed yet.

Constitution

The Constitution of the Republic of the Union of Myanmar (2008) outlines various articles which explicitly refer to equality, including Section 348 which provides that the Union shall not discriminate any citizen of the Republic of the Union of Myanmar, based on race, birth, religion, official position, status, culture, sex and wealth. Sections 350, 351, 352 and 368 are also prescribed for ensuring respect of the equal rights of men and women. Section 249 also ensures equal opportunities in public employment, occupation and section 350 provides for equal pay for equal work. Contrary to these sections, the constitution requires the president has a military 'vision or outlook'. Section 352, also promotes the non-discrimination for or against any citizen, however notes that certain appointments are only suitable for men only. The concluding observations of the CEDAW committee⁵ states that some of these articles do not ensure substantive equality and there is no clear definition on what constitutes discrimination.

In 2015, calls were made by ethnic communities and opposition parties to amend the 2008 constitution, however many of the amendments were rejected by the Myanmar Military who have 25 per cent of the seats. 75 per cent of the vote is required to approve changes to the constitution, which gave the military, in effect, the power of veto.

A committee was set up to look at the possible amendments; this included five women⁶ members out of 54. Various amendments were put forward, including a proposed change to section 59(f) on the eligibility for the presidency, which prohibits opposition leader Aung San Suu Kyi from the position because she has children that hold foreign citizenship. Changes were also put forward with regards to sections 261 and 262, giving the President rather than state and regional assemblies, the authority to select the influential chief ministers of 14 of Myanmar's 15 states and regions. Both of these amendments were rejected.

Electoral Framework

Myanmar has signed up to some of the International Human Rights Treaties, including the CEDAW and Convention on the Rights of Persons with Disabilities (CRPD) however is not yet a party to the International Covenant on Civil and Political Rights (ICCPR), or the Optional Protocol to the Convention on the Elimination of All Forms of Discrimination against Women. **It is imperative to sign up to these two treaties, especially the ICCPR as this is the principle human rights document that sets out the framework for free, fair and democratic elections.**

As aforementioned, Myanmar has also adopted the 2013-2022 National Strategic Plan for the Advancement of Women committing the government of Myanmar to achieving equality for women and men, however to date its implementation is weak. **More support could be given to ensure that the 12 point action plan is achieved, including providing the financial and human resources, and affording essential training and capacity building to the key institutions in order to implement the plan effectively.**

The Electoral Law is referred to in the Constitution and a series of other principal laws, which provide a framework for the conducting of elections. Such laws include the Union Election Commission Law, the Political Parties Registration Law, the three respective HluPaw election laws, and four by-laws. The laws are sometimes fragmented and do not always comply with international standards.

⁵ Concluding Observations of the Committee 2008 CEDAW/C/MMR/CO/3, page 2

⁶ This included Dr Nilar Thein, Dr Daw Tin May Tun, Dr Daw Khin Mar Yi, Dr Daw Khin Phone Myint Kyu and Daw Mary Minan.

Both, the constitution and in the code of conduct of political parties, mention the equality of women and the promotion thereof. General recommendation 23 from the treaty monitoring body, the Committee on the Elimination of Discrimination Against Women, emphasizes that state parties should ensure that there is not only *de jure* equality but also *de facto* equality. **The Beijing Platform of Action emphasizes that there is still a gap between *de jure* and *de facto* equality, and although there has been a marked improvement of women's participation in the elections in 2015 compared to 2010, more must be done to ensure that barriers preventing women effectively and equally participating in the elections are removed.**

Electoral System

Myanmar uses a simple majority based system in order to vote for representatives in the national parliament and the state and regional assemblies based on a single-seat constituency. The 8th of November 2015 elections were held to vote for representatives to the *Amytha Hluttaw* (a total of 224 representatives), Myanmar's upper house of Parliament, the *Pyithu Hluttaw* (a total of 440 representatives), Parliament's lower house, and the State and Regional Elections (860 representatives). A total of 1,142 representatives were to be elected.

Out of the 224 seats in the Amytha Hluttaw elections, 168 representatives are directly elected. The Commander-in-Chief of the Defence Services appoints the remaining 56 members from the military, which is the equivalent of 25 per cent of the seats in the upper house. The representation in the upper house is equal across its 14 states and regions, whereby each one has 12 constituencies.

In the lower house, a total of 440 representatives were to be voted with 330 being directly elected and the remaining 25 per cent to be appointed from the military. The lower house constituencies are based on township boundaries, each of the 300 townships elects one representative to the lower house of parliament. Nonetheless, the principle of "one person, one vote" did not necessarily apply as each township had a disproportionate number of voters with the smallest (Injyang Township) having 1,408 voters to the largest (Hlang Township) with 521,976. To this end, the vote of any one elector did not equate it to being equal to the vote of another.⁷

The state and regional assemblies are represented by a total number of 660 elected members whereby each one will be based on the number of townships in any given state and region, with each township being divided into two constituencies. As with the other two levels of government, the Commander-in-Chief of the Defence Services will appoint the remaining 165 members.

The fact that all three tiers of government are not entirely elected by the people and 25% of the seats are filled by military appointees contravenes article 21 of the Universal Declaration of Human Rights which provides that the will of the people is the basis of governmental authority. **In essence, 25 per cent of the parliament does not represent the free will of the voters and disables any one political party from having a majority to approve and repeal laws in the parliament.** This is further exacerbated by the fact that some of the elections in some townships did not take place.⁸ There is currently a total of 19 vacant seats which means that in some cases, the military accounts for an ever greater part of the vote.

Despite Myanmar being a signatory to CEDAW, no temporary special measures aimed at accelerating *de facto political* equality between men and women were established, and as a result only 800 out of 6074 aspiring candidates were women. Nonetheless, this is an increase of nearly 10% compared to the last elections, whereby there were only 127 female candidates out of a possible 3069. Subsequent to the elections, women now make up approximately 10 per cent of the parliament and

⁷ UN HRC General Comment No. 25 paragraph 21

⁸ This non-conduct of elections particularly affected Shan State, where polls were cancelled in seven entire townships, seven wards and 334 villages.

the state and regional assemblies. Although commendable, vital progress needs to be achieved to secure the 30 percent that is heralded as international best practice in ensuring a critical mass.

Election Administration

The Election Commission of Myanmar was established by the Constitution and the 2012 Union Election Commission Law and is based on a five-tier structure which comprises the Union Election Commission (UEC) at the national level with sub-commissions at the state and region, district, township and ward/village levels. The Chair of the former Commission and six of its members were appointed by the President on 30th of March 2011. A call for reforms at the UEC were somewhat addressed by appointing an additional eight members on the 3rd of April 2015 from the largest ethnic minorities. Out of 15 Commissioners, one was female.⁹ Nevertheless, the system of appointment is still not considered to be transparent, according to international standards and as a result many have called the independence of the UEC into question.

In line with its mandate, and in line with the call for reforms, the UEC demonstrated its commitment to promoting transparent and inclusive elections. The UEC adopted a number of measures which included attempts to update and digitise the voter register, and to change the rules of advance voting. It further introduced the use of self-inking stamps for marking ballots papers instead of pens, and the introduction of indelible finger ink to mark voters to help prevent double or multiple voting. Another significant shift has been the invitation of international electoral support organisations and observation missions, which were called upon to help promote international standards, codes of behaviour and transparency. To this end, Gender Concerns was able to field its team of 27 international and national observers in the regions of Nay Pyi Taw, Yangon, Bago and Mandalay, covering a total of 12 townships.

While, there was only one female Commissioner, the UEC should be commended for its promotion of women with nearly 54% of its workforce being made up of women. Female teachers also accounted for over 75% of the polling workers. In 2015, UEC commenced a gender audit, however it is unclear as to what has happened to the results of the audit. The UEC, in its strategic plan, ensured gender mainstreaming throughout and cited various actions to ensure that gender is mainstreamed in all its activities. This includes strategic pillar nine, which aims to promote “inclusion and diversity in the UEC Recruitment Strategy. Unfortunately, at present, the commission consists of only men, and we are yet to see the inclusion of female representatives in the commission. It is hoped, that if more commissioners are to be appointed, UEC is encouraged to ensure at least one female representative. To this end, **the UEC should seek support and advice from key partners on how they can explore new innovative ways to ensure that women are represented at all levels of the UEC** (at the moment they account for approximately 33% of the officers and all commissioners are male).

While the UEC should strive to enhance female participation in all aspects of their work, and should continue to work with civil society and women’s organisations, more could be done to institutionalize this practice and ensure that such activities take place during the entire electoral cycle. During the 2015 elections, 220 UEC staff from 14 States/regions were trained on gender equality principles. In order to ensure follow up and to further promote effective female political participation, **UEC staff still requires more information on gender sensitive approaches to promote women and the participation thereof.** It is imperative to continue training on gender and ensure compliance and promotion of international and regional commitments on women’s rights. **Key UEC staff should undergo training on gender mainstreaming principles and work towards ensuring that**

⁹ Subsequent to the 2015 elections, a new Commission has been appointed. At present, it comprises five persons, but to date all members are male.

their newly adopted gender policy is adhered to and fortify their efforts in implementation of the strategic plan to ensure adequate adherence to promoting gender equality throughout the electoral cycle.

The UEC should also be commended for its initiative to work and engage with various women's organisations. In 2015 it launched its first gender policy and a total of 17 women's organisations were consulted. The importance of engaging women and civil society in all aspects of the process should not be underestimated, **a strong partnership with women's organisations and civil society** cannot only help the UEC strengthen their resolve towards gender equality but **can also support the UEC in identifying specific areas of weakness and how to reach out to women in order to ensure their effective political participation.** It is recognised that the new Commission has also made concerted efforts to sustain important links by reaching out to civil society and should therefore **ensure that women's groups continue to be included in this forum. Such forums should not take on an ad hoc nature but instead should be institutionalised within the working of the Election Commission at all levels.**

In order to inform future policies, it is vital that in collaboration with women's organisations and civil society, **the UEC explores ways of collecting statistical data on the participation of women in all parts of the electoral process.** The initiative by some of the polling stations in keeping records of how many women voted on Election Day, is crucial, and this method should be replicated throughout the electoral process and **the data should be used to inform future policies.**

Voter Registration

The total population of Myanmar is 51.41 million based on the provisional results of the 2014 population and household census. Out of the total population, the male population is 48.2% and female population is 51.8%. To this end, it is of no surprise, that there are more females registered than men. A total of 34,295,334 people are registered; 52.22% of these are female. The voter list was taken from the General Administration Department (GAD) and Ministry of Immigration and Population household lists. In order to ensure added transparency, the voter lists were computerized for the first time in its history. While improvements were made, future elections should improve the accuracy of the register. Unfortunately, the nationwide repeal of temporary citizenship cards (the so called 'white cards') led to alleged 800,000 persons being disenfranchised. Many of these persons were able to vote in the 2008 constitutional referendum and the 2010 elections, however this policy was removed for the 2015 elections. Many of these persons were Rohingya in Arakan State.

Registration of Candidates and Political Parties

All candidates seeking election to the legislative bodies must comply with certain candidacy requirements which were established under Myanmar's Constitution and election Laws. These include: Being a citizen of Myanmar that has resided in Myanmar for at least ten consecutive years; being an eligible voter, and having parents that are citizens of Myanmar. Candidates for the upper house must be at least 30 years old, while candidates for the lower house and state and regional Assemblies must be at least 25 years old.

International Standards¹⁰ state that "Persons who are otherwise eligible to stand for election should not be excluded by unreasonable or discriminatory requirements such as education, residence¹¹ or descent, or by reason of political affiliation". Furthermore, many of the disqualifications (see under complaints and appeals) were due to citizenship, however a large number of these candidates were

¹⁰ ICCPR Arts 2 and 3; ICERD Article 5; CEDAW Articles 4 and 7; and UN HRC General Comment No 25 para.20

¹¹ The Venice Commission's Code of Good Practice on Electoral Matters recommends that where residency requirements for voting or candidacy exist, "the requisite period of residence should not exceed six months."

either from Muslim or ethnic parties, and some independent candidates who were of South or East Asian descent.¹² This inevitably reduced the number of candidates emanating from ethnic minorities standing, and as a result there are now less ethnic parties represented¹³ in the Union Parliament than in 2010. Neither the USDP nor the NLD fielded a Muslim candidate anywhere in Myanmar, and no Muslim citizen was voted into the parliament nationwide.

A total of 91 political parties were registered for the 2015 elections, with a total of eleven political parties winning seats in the the Pyithu Hluttaw and nine political parties in the Amyotha Hluttaw. To date, only three – NLD, Mon Women’s Party and Dany National Organization - have a woman as chairman, party leader or deputy party leader. There are six parties which have a female secretary.

13 percent of the 6,074 candidates in the 2015 November parliamentary election were women. 228 Myanmar women ran for seats in the Lower House, 119 for seats in the Upper House and 444 for a role in the legislatures of the states and regions. The opposition, the National League for Democracy of Aung San Suu Kyi, is the party that fielded the most women candidates at 168, (80% of these candidates were elected) while 72 (approximately 10% of these women won seats) women ran under the Union Solidarity and Development Party (USDP).

While 13 per cent of candidates did represent an increase in the number of female candidates, as compared to previous elections, Myanmar has yet to take any appropriate measures to ensure that women are on an equal playing field with men in politics.¹⁴ No quota system exists, and political parties did not tend to promote the nomination of female candidates, and therefore Myanmar continues to be far off the 30 per cent quota for women recommended by the Beijing Platform of Action. Both general recommendations 23 and 25 confirm that the onus is on the state to take all “appropriate measures” to achieve equality. The recommendations emphasise that states have the legal obligation to respect, protect, promote and fulfil women’s rights to *de jure* and *de facto* equality and that it is “not enough to guarantee women treatment that is identical to that of men.” The recommendation notes that states parties “should evaluate the potential impact of temporary special measures which they consider to be the most appropriate in order to accelerate the achievement of *de facto* or substantive equality for women.”

Out of the original 99 candidates who were disqualified from running in the race, two women were disqualified and then reinstated when their parties submitted evidence to the UEC tribunal and concluded that they did satisfy their eligibility criteria. No women were thus disqualified from the race nor did any withdraw from the race.

While some political parties did advocate for female participation in the elections, this was not strong enough, and in some cases women were especially dissuaded from becoming candidates from their own family members. **The cost of running** for candidacy was reduced from 500,000 to 300,000 Kyat (about \$280), which was refunded in full to winners as well as to any candidate who obtained at least 12.5 per cent of the valid votes. While a refundable deposit was welcomed, considering that the average monthly wage ranges between \$75 to \$170 per month, such an amount imposed¹⁵ a

¹² According to the Preliminary Statement of the Carter Centre, five of the six political parties fielding mostly Muslim candidates, including those representing Rohingya and Kaman, lost more than half of their candidates, and at least two Muslim independent candidates were disqualified.

¹³ The Arakan National Party (ANP), and, to a lesser extent, the Shan Nationalities League for Democracy (SNLD), are the only ethnic parties left with a sizeable number of MPs. The successes of ethnic parties are largely confined to the Region and State Assemblies. – Source EU EOM Final Report

¹⁴ The Shadow report presented by civil society to the Universal Periodic Review states “Myanmar is party to international treaties and it made political commitments that oblige it to introduce special measures for guaranteeing participation and representation of women in government. Pandita and PACE recommends legislative amendments that will guarantee participation of women in legislative bodies.

¹⁵ According to international standards, conditions relating to nomination dates, fees or deposits should be reasonable and not discriminatory.

significant weight on candidates meaning that many potential candidates, especially female ones, were discouraged from putting forward their nomination.

In the future, the UEC could consider waiving this deposit in order to ensure more women are nominated. Other special measures from the UEC and Political parties as well as support from the women's organizations and civil society could be explored in order to tear down some of the barriers that women face in becoming candidates.

Campaign Environment

The campaign commenced on the 8th of September and ended on the 6th of November. Women were mainly able to freely campaign, although resources and specific campaign strategies were in short supply for some candidates. Due to the barriers which still exist for many of the women to enjoy the access to the same level of rights as their male counterparts, some women felt at a disadvantage and were not supported by their families to be candidates. Although 88 political parties, did sign the code of conduct which explicitly talks about respect for gender and was disseminated widely amongst the political parties, there were some candidates who would openly criticize women candidates at public rallies. While many women turned out for the campaigns, women candidates were not encouraged to talk about women's issues and stuck to the political lines of their party. Some female candidates endured slurs and malicious rumours, while some also feared for their safety as they campaigned in their constituencies, especially in the more security prone areas. Photo shopped Images of Daw Aung San Su Kyi was also used to slander her reputation. **A more robust implementation of the code of conduct could be considered for the future.**

Voter Education

The UEC did make concerted efforts to ensure women were apprised of their political rights. The UEC made particular use of the internet and published a total of 820 posts which resulted in over 210,000 likes. Unfortunately, the internet tended to reach more men than women, with approximately 70 per cent of the users being men. These efforts were supported by a number of key institutions such as International Foundation for Election Services (IFES), Institute for Democracy and Electoral Assistance (IDEA), International Republican Institute (IRI) and other international and local Civil Society Organisations (CSOs). Other donors also funded voter education which specifically targeted women's participation in the process. Nonetheless, it is unclear as to what extent the voter education programmes had on women's participation, as there were no official statistics to measure how many women turned out to vote on 8th of November Elections.

Polling and Counting

The elections were mainly heralded as peaceful and well organized, despite some shortcomings. Almost all observed polling stations were opened in a timely manner with the proper election material in place by 6am. All staff were present and ready to fulfill their duties. Women turned out in huge numbers, however the pregnant, the elderly and the disabled were not always given priority in the queues, despite the polling station manual emphasizing that they should. A small minority of polling stations recorded sex-disaggregated data on voter turnout, and the GEOM's observers noted a high number of women voting in all areas observed. The polling staff followed procedures and the counting of the votes was conducted in an organized and transparent way. Nonetheless the overcrowding of some stations, did not always favor a smooth process, and many women found themselves waiting in line for many hours.

While the overall professionalism of the polling staff can be commended, future elections could ensure that guidelines in the polling station manual are adhered to. The next elections could also ensure that the planning of polling stations takes overcrowding and organizational aspects of the

polling stations into account and could therefore improve the efficiency in which both men and women are able to vote.

Results

Prior to the 2015 elections, the proportion of women in the Parliament was one of the lowest in Asia. Nonetheless, due to a successful campaign and a significant number of women, as compared to the last elections, putting themselves forward, the parliament is now represented by approximately 10 per cent of women. The majority of these women are represented in the National League for Democracy, with 44 in the upper house, 20 in the lower house and 70 in the state and regional assemblies. This heralds a demonstrated improvement since 2010 whereby a little over 5.59% and 1.79% of women were elected in the upper and lower house respectively. While these results are commendable and currently Myanmar has more female representation than India and Maldives, it is still lags very much behind many of its other regional neighbors.

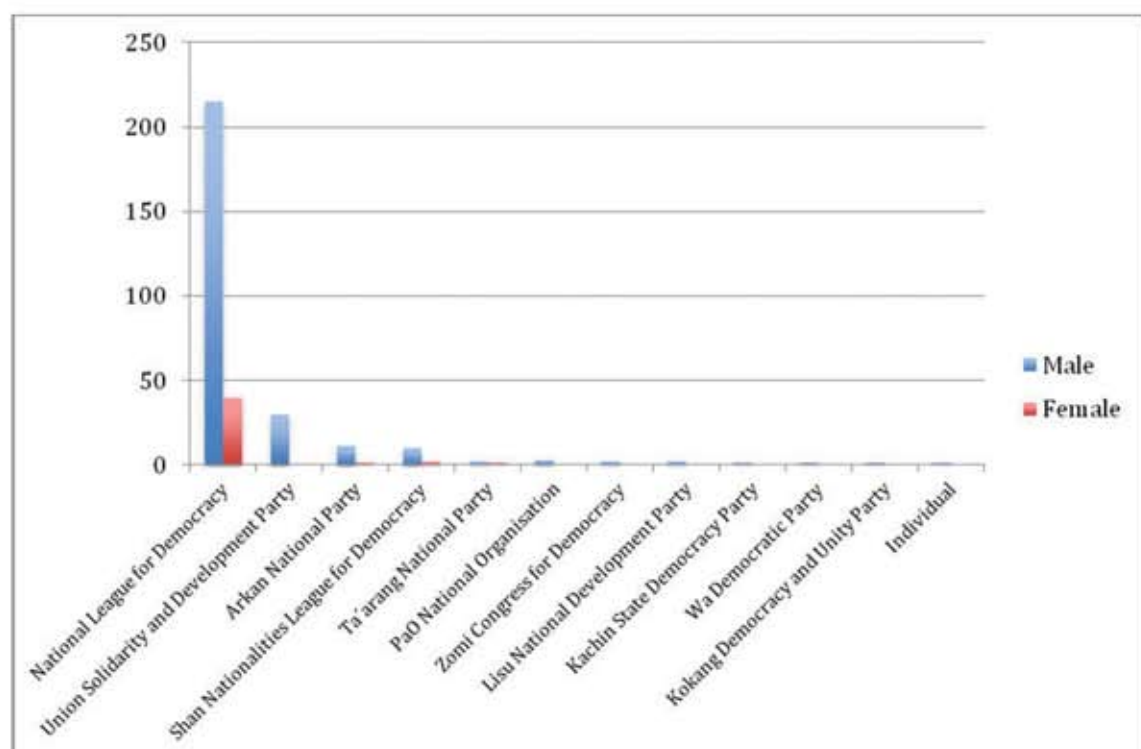

Figure 1: Political Party candidates elected to the Pyithu Hluttaw Elections

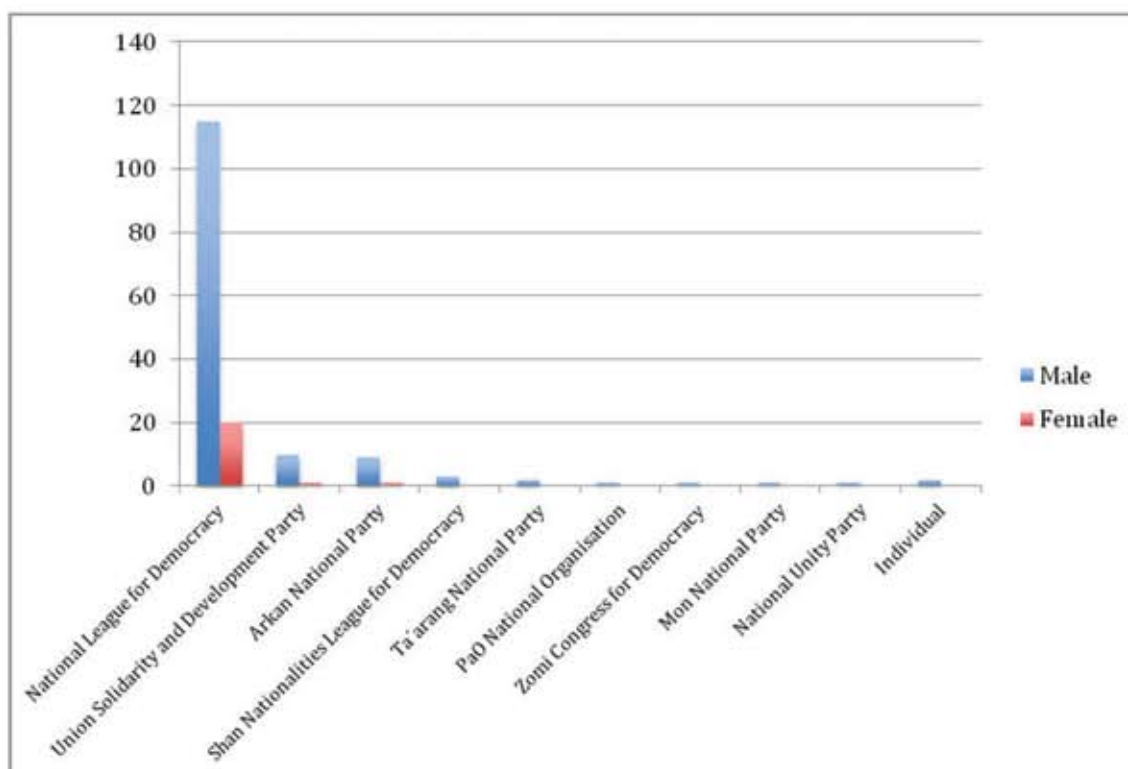

Figure 2: Political Party candidates elected to the Amyotha Hluttaw Elections

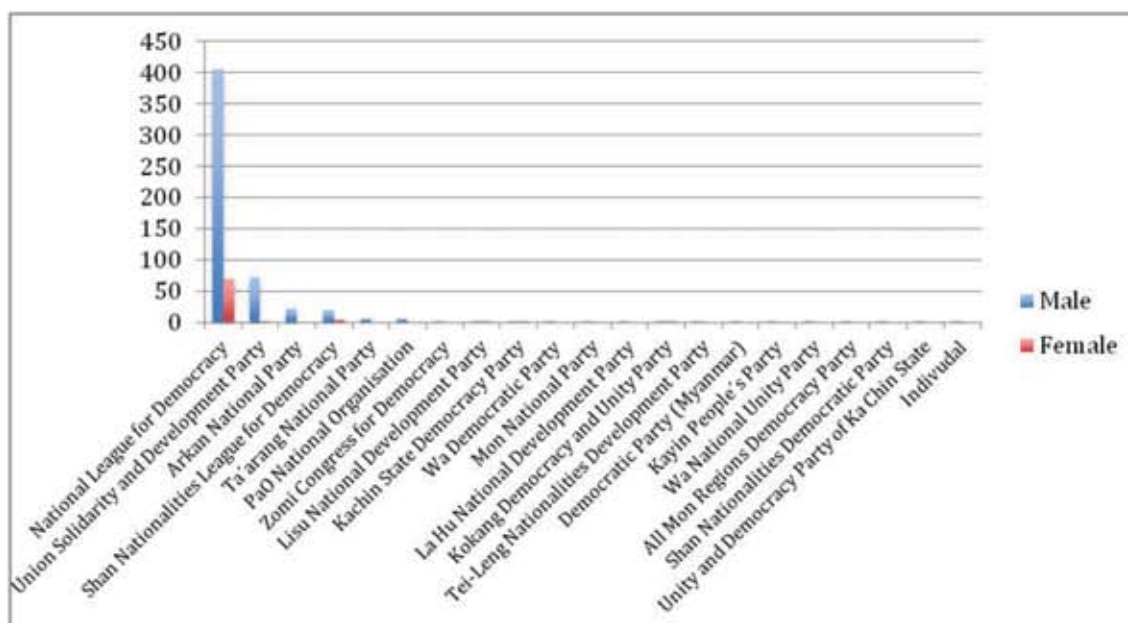

Figure 3: Political Party candidates elected to the State/Region Assembly Elections

The majority of the women in the three tiers emanate from the NLD, with 91% of the female candidates in the Upper House (40/44), 87% in the lower house (20/23) and 88% (70 + 4/84) in the State and regional Assemblies. Women represent 13.62%, 13.69% and 12.54% of the elected candidates in the Upper, Lower House and State and regional Assemblies respectively

Given the fact that many of these women will be first time candidates, it is **essential that they are afforded adequate support and capacity to ensure that they are able to carry out their functions effectively, and are able to contribute to ensuring better gender diversity and sensitivity in the institutions for which they have been elected.**

Electoral Disputes

Candidate nomination faced a certain number of objections and appeals. In all, at district, state and regional and sub commission level, a total of 67 objections were filed. Six of these involved women. 56 of these cases were dismissed and eight of the decisions were reversed. 21 cases were reviewed by the UEC Central.

Following the elections, there were 45 objections relating to the elected candidate filled seat within the 45 days period; this involved six women. Ten Election Tribunals were established and 171 hearings took place.

Finally with regards to the election expense reports, 175 candidates failed to file their reports on time. It is alleged that there were 160 disqualifications of which 22 were women. However, none of these disqualifications were imposed on any of the winning candidates.

Conclusions and Recommendations

Myanmar, along with the UEC, has made concerted efforts to promote female political participation and the past elections resulted in a marked improvement of female participation in the electoral process. While the government has signed up to the key international instruments and has developed a number of policies and laws to promote gender equality, implementation remains weak. The political will to implement these policies and support the established structures needs to be matched by gender sensitive budgeting by the new parliament, as well as building the capacity of both the UEC and the new levels of government in gender mainstreaming and approaches to promote women's equality at all levels. More resources, both human and financial, need to be afforded to these initiatives and the UEC in particular needs to be supported in the implementation of its strategic plan, which has adopted a very positive gender approach to all aspects of the electoral cycle. Such support should be coupled with enhanced collaboration and cooperation with Women's Groups and Civil Society Organisations as well as with political parties to ensure greater female leadership, participation and nomination in future elections and in the organisation of politics. Finally, emphasis should be placed on the new parliament and the provision of capacity, especially to its female members in enabling women to play an important role in the parliament as well as enhancing their skills and knowledge on issues such as Women's Rights, Gender Sensitive Budgeting, Analysis of Laws and policies from a gender perspective and gender mainstreaming in general. To this end, Gender Concerns makes the following recommendations:

UEC

1. Support be provided to the UEC to enable them to seek support and advice from key partners on how they can explore new innovative ways to ensure that women are represented at all levels of the UEC
2. Provide all key UEC staff with training and information on gender sensitive approaches to promote women and the participation thereof. Training could include gender mainstreaming principles and how the different aspects of the electoral cycle affect women.
3. Ensure that the UEC is afforded with support to enable them to adopt a plan of action for implementing their recently approved gender policy and the articles outlined in their strategic plan

4. Enhance and formalise the already fortified partnership with women's organisations and civil society which will not only help the UEC strengthen their resolve towards gender equality, but can also support the UEC in identifying specific areas of weakness and how to reach out to women in order to ensure their effective political participation.
5. The UEC be supported in research on gender issues and how to collect statistical data on the participation of women in all parts of the electoral process. The initiative by some of the polling stations in keeping records of how many women voted on Election Day, is an important one, and could be replicated throughout the electoral process and the data could be used to inform future policies.
6. The UEC could consider waiving the candidate nomination deposit for women in order to ensure more women put their nominations forward. Other special measures from the UEC and Political parties as well as support from the women's organizations and civil society could be explored in order to tear down some of the barriers that women face in becoming candidates.
7. The UEC in line with their Gender Policy, establish a Gender Unit, which could play a role in monitoring women's participation in all areas of the work of the UEC, including in the implementation of the Political Code of Conduct.

Government

1. Support be given to the Government in adopting the ICCPR and CEDAW Optional Protocol in order to ensure better implementation of elections and women's rights according to international standards
2. The relevant ministries be provided support to ensure that the 12 point action plan is achieved, including providing the financial and human resources, and affording essential training and capacity building to the key institutions in order to implement the plan effectively.
3. Government with key partners such as the UEC, political parties, Parliament and Civil Society explore ways in ensuring the implementation of the Beijing Platform of Action. More could be done to ensure that barriers preventing women effectively and equally participating in the elections and political life are removed.
4. Ensure implementation and adherence to the recommendations emanating from the fourth and fifth periodic CEDAW Review and the Universal Periodic Review¹⁶

Parliament

1. Parliament undergo a number of seminars on Gender Mainstreaming and Gender Related Laws and Policies as well as information on the policies and laws already passed relating to different aspects of gender equality
2. Female Parliamentarians be afforded with training on gender sensitive budgeting, analysis of laws from a gender perspective, implementation and reporting on CEDAW as well as communication and leadership skills.
3. Parliament examine the possibility of implementing a gender quota and establishing this in the electoral law.

¹⁶ The concluding remarks and observations are due to be published in 2016 or early 2017

Civil Society

1. Women's Groups and Civil society undergo gender training in relation to elections, including BRIDGE Training and on analysis of gender sensitive laws and policies as well as gender sensitive budgeting.
2. Women's Groups and Civil Society be supported in their collaboration both with the parliament and with the UEC in order to influence both institutions in promoting women's equal participation in all aspects of the electoral cycle and political decision making.

Political Parties

1. Political parties undergo BRIDGE Training, as well as other trainings to ensure better understanding the role of women in elections and political decision making
2. All political parties undergo gender mainstreaming workshops and be supported in promoting women to leadership positions within the political party structure.
3. Political parties be supported in raising the profile of female candidates and ensuring women of afforded the appropriate skills to become political leaders and to contribute to political discourse.
4. Political parties encourage the development of a quota for women for future elections.

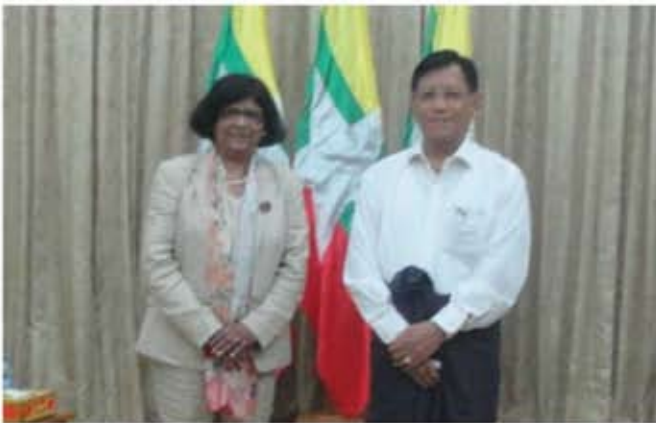
Annex 1: PRE- AND POST-ELECTION INTERACTIONS

Pre-election CSO interaction

UEC Chair a day before the elections

Pre-election meeting with the Chair of UEC

UEC pre-election observation briefing with ASEAN Election Commissions

Preliminary Report Launch with Mary Robinson, former UN High Commissioner for Human Rights and Ana Gomez, EU Parliamentarian

Preliminary Report launch with Carter Center and UN Electoral Assistance Division

Annex 2: ELECTION DAY

ကျား/မရေးရာရှုထောင့်မှ ရွေးကောက်ပွဲစောင့်ကြည့်လေ့လာရေးမစ်ရှင်အဖွဲ့
မြန်မာ၊ ၂၀၁၅ နိုဝင်ဘာ

အပြီးသတ်အစီရင်ခံစာ

Supported by

Ministry of Foreign Affairs

မာတိကာ

နိဒါန်းနှင့် ကျေးဇူးတင်လွှာ	၄
GEOM မိတ်ဖက်အဖွဲ့အစည်းများ	၆
Myanmar Youth Capacity Building Network (MYCBN)	၆
Charity-Oriented Myanmar	၆
Gender Concerns International	၆
နောက်ခံသမိုင်းကြောင်း	၈
မြန်မာနိုင်ငံတွင် အမျိုးသမီးများ၏ အခြေအနေ	၈
နိုင်ငံရေးနှင့် အပြင်လောကတွင် အမျိုးသမီးများ၏ ပါဝင်ဆောင်ရွက်မှု	၁၀
ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ	၁၁
ရွေးကောက်ပွဲဥပဒေမူဘောင်	၁၂
ရွေးကောက်ပွဲစနစ်	၁၃
ရွေးကောက်ပွဲဆိုင်ရာ စီမံခန့်ခွဲခြင်း	၁၄
မဲဆန္ဒရှင်စာရင်းမှတ်ပုံတင်ခြင်း	၁၆
ကိုယ်စားလှယ်လောင်းမှတ်ပုံတင်ခြင်း/နိုင်ငံရေးပါတီများ	၁၇
မဲဆွယ်စည်းရုံးရေးအခြေအနေ	၁၉
မဲဆန္ဒရှင်ပညာပေးခြင်း	၂၀
မဲပေးခြင်း နှင့် မဲရေတွက်ခြင်း	၂၁
မဲရလဒ်များ	၂၁
ရွေးကောက်ပွဲအငြင်းပွားမှုများ	၂၃
သုံးသပ်ချက်များ	၂၄
ပြည်ထောင်စုရွေးကောက်ပွဲကော်မရှင်	၂၅
အစိုးရ	၂၆
လွှတ်တော်	၂၆
အရပ်ဖက်လူမှုအဖွဲ့အစည်းများ	၂၇
နိုင်ငံရေးပါတီများ	၂၇
နောက်ဆက်တွဲ ၁ - ရွေးကောက်ပွဲအကြိုကာလနှင့်ရွေးကောက်ပွဲ	၂၈
နှောင်းပိုင်းကာလ လှုပ်ရှားမှုများ	
နောက်ဆက်တွဲ ၂ - ရွေးကောက်ပွဲနေ့	၂၉

နိဒါန်း နှင့် ကျေးဇူးတင်လွှာ

Gender Concerns International အဖွဲ့သည် အမျိုးသမီးမဲဆန္ဒရှင်များနှင့် ရွေးကောက်တင်မြှောက်ခံရသည့် ခေါင်းဆောင်များနှင့်အတူ လက်တွဲ၍ အများပြည်သူပါဝင်သည့် ဒီမိုကရေစီလမ်းစဉ်ကို ဦးတည်ကာ မြန်မာနိုင်ငံ၏ အောင်မြင်သောအနာဂတ်ကို တွေ့မြင်ရသည့်အတွက် ကျေနပ်အားရမိပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံ၏ ၂၀၁၅ ခုနှစ်အထွေထွေရွေးကောက်ပွဲ အောင်မြင်ရေး ပိုမိုထိရောက်မှုရှိစေရန်အတွက် ရွေးကောက်ပွဲ၌ အမျိုးသမီးများ ပါဝင်ဆောင်ရွက်နိုင်ရေးအခန်းကဏ္ဍတွင် ပံ့ပိုးခွင့်ရရှိသည့်အတွက် အထူးပင် ဂုဏ်ယူမိပါသည်။

ကျား/ မဆိုင့်ရာ ရွေးကောက်ပွဲလေ့လာရေးမစ်ရှင်(GEOM) မိတ်ဖက်အဖွဲ့အစည်းများသည် ပြည်သူလူထု၏ စိတ်အားထက်မှုနှင့် ပါဝင်ဆောင်ရွက်ခဲ့သည့် နိုဝင်ဘာလ (၈) ရက်နေ့ ရွေးကောက်ပွဲကို လေ့လာခဲ့ပါသည်။ နိုင်ငံတစ်ခု၏လူဦးရေတွင် အမျိုးသမီးဦးရေအချိုးများပြားမှုသည် ရွေးကောက်ပွဲလုပ်ငန်းစဉ်များတွင် ယုံကြည်မှုရှိပြီး ဒီမိုကရေစီစနစ်သည် ငြိမ်းချမ်းမှုနှင့် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုရစေမည့် မျှော်လင့်ချက်ကို ရွေးကောက်ပွဲနေ့တွင်ပေါ်လွင်ပါသည်။ မဲဆွယ်စည်းရုံးရေးကာလတစ်လျှောက် အထူးသဖြင့် ရွေးကောက်ပွဲနေ့တွင် အမျိုးသမီးအများစုက မဲလာပေးမည်ဖြစ်ကြောင်း ထင်ရှားပေါ်လွင်စေပါသည်။

နံနက်စောစောတွင် မဲရုံများအပြင်တွင် ရှည်လျားတန်းစီနေကြသည့် အမျိုးသမီးမဲဆန္ဒရှင်များကို တွေ့ရှိခဲ့ရသည်သာမက မဲရုံများတွင် ရွေးကောက်ပွဲစီမံခန့်ခွဲရေးအဖွဲ့ဝင် အမျိုးသမီးအများအပြား နေ့မအားညမနားတမ်း တာဝန်ထမ်းဆောင်ကြနေသည်ကိုတွေ့ရှိရပါသည်။ လုံခြုံရေးအဖွဲ့တွင် အမျိုးသမီး ပါဝင်မှုနည်းပါးသော်လည်း မြို့ပြနှင့်ဆင်ခြေဖုံးမဲရုံများတွင် လာရောက်မဲပေးသည့် အမျိုးသမီးမဲဆန္ဒရှင် ဦးရေများပြားသည့်အတွက် အံ့အားသင့်ခဲ့ပါသည်။

မြန်မာပြည်သူ/ပြည်သားများအနေဖြင့် မြန်မာနိုင်ငံသည် အချိန်ကြာမြင့်စွာ ပိတ်ဆို့ခံထားရကြောင်းနှင့် နိုင်ငံရေးအကျပ်အတည်းကြားမှ ဒီမိုကရေစီဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးကို ယုံကြည်ချက်အပြည့်အဝ နှင့်ဆက်လက်လျှောက်လမ်းနိုင်ကြောင်းကို ဒေသတွင်းနိုင်ငံများသာမက နိုင်ငံတကာသို့ ပြသနိုင်ခဲ့ပါသည်။ Gender Concerns International သည် နိုင်ငံတကာအသိုက်အဝန်းနှင့်အတူ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးအပိုင်းတွင် မြန်မာနိုင်ငံမှအမျိုးသမီးများအထူးသဖြင့် စိတ်ကူးစိတ်သန်းများကို အကောင်အထည်ဖော်ဆောင်သည့် အမျိုးသမီးများကို ကူညီပံ့ပိုးလျက်ရှိပါသည်။ ယင်းဆောင်ရွက်ချက်ဖြင့် နောင်လာမည့် အနာဂတ်တွင် အမျိုးသမီးခေါင်းဆောင်မျိုးဆက်သစ်များကို ပေါ်ပေါက်လာစေရန် လမ်းပြဖော်ဆောင်ခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

မစ်ရှင်ကို ၂၀၁၅ ခုနှစ် ဧပြီ-မေလတွင် Pre-election Gender Needs Assessment Mission (PGNAM) ရွေးကောက်ပွဲအကြိုကာလ လေ့လာဆန်းစစ်ချက်ပြုလုပ်ပြီးနောက် စတင်ဆောင်ရွက်ခဲ့ပါသည်။ ရွေးကောက်ပွဲတွင် အမျိုးသမီးများအဖက်ဖက်မှ ပါဝင်ဆောင်ရွက်လာအောင် နည်းလမ်းကောင်းများကို လေ့လာဆန်းစစ်ချက်က ဖော်ထုတ်ပေးခဲ့ပါသည်။ ပြည်ထောင်စုရွေးကောက်ပွဲကော်မရှင်နှင့် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှုနှင့် မိတ်ဖက်အဖွဲ့အစည်းများဖြစ်သည့် Myanmar Youth Capacity Building Network (MYCBN) နှင့် Charity-Oriented Myanmar (COM) တို့နှင့်

ပူးပေါင်း၍ အဆိုပါနည်းလမ်းများကို GEOM သည် ကျား/မရေးရာရှုထောင့်မှ မဲပေးမှုအခြေအနေနှင့် ရွေးကောက်ပွဲနှောင်းပိုင်းကာလလုပ်ငန်းစဉ်များကို လေ့လာမှတ်တမ်းတင်ခဲ့ပါသည်။ မြန်မာအမျိုးသမီး ဂျလွတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်ဦးရေတိုးမြှင့်လာခြင်းသည် အမျိုးသမီးများအနေဖြင့် ဒီမိုကရေစီအပေါ် သက်ဝင်ယုံကြည်မှုရှိလာကြောင်း ဂုဏ်ယူဝင့်ကြွားစွာ ပြသနိုင်ခဲ့ပါသည်။

ပထမဦးဆုံးအနေဖြင့် ပြည်ထောင်စုရွေးကောက်ပွဲကော်မရှင်မှ တာဝန်ရှိသူများနှင့် မိတ်ဖက် အဖွဲ့အစည်းများ၏ ကူညီထောက်ပံ့၊ လမ်းညွှန်မှုနှင့် စိတ်ဝင်တစားပါဝင်မှုကြောင့် ရွေးကောက်ပွဲနှင့် လေ့လာရေးမစ်ရှင် အောင်မြင်မှုရရှိစေခဲ့သည့်အတွက် ကျေးဇူးတင်ရှိပါသည်။

နယ်သာလန်သံရုံးကိုလည်း အထူးပင်ကျေးဇူးတင်ရှိကြောင်း ပြောကြားလိုပါသည်။ Gender Concerns International အဖွဲ့အစည်းအနေဖြင့် ယခုမစ်ရှင်အတွက် လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်ရာတွင် လိုလေသေးမရှိအောင်ကူညီပံ့ပိုးပေးခဲ့သည့် မြန်မာပြည်သူ/ပြည်သားများ၊ နိုင်ငံတော်အစိုးရ၊ နိုင်ငံရေး ပါတီများနှင့် မြန်မာနိုင်ငံတွင်ရှိသည့် အဖွဲ့အစည်းများကို ကျေးဇူးတင်ရှိကြောင်း ပြောကြားလိုပါသည်။ လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်နေစဉ်အတွင်း ပြည်တွင်းရွေးကောက်ပွဲလေ့လာရေးမစ်ရှင်များနှင့် အခြားအရပ်ဘက် လူမှုအဖွဲ့အစည်းများနှင့် ပူးပေါင်းလုပ်ကိုင်ဆောင်ရွက်ခွင့်ရရှိသည့်အတွက်လည်း ဝမ်းမြောက်ဝမ်းသာ ဖြစ်ရပါသည်။

GEOM အဖွဲ့ခေါင်းဆောင်အနေဖြင့် မိမိတို့၏လေ့လာရေးမစ်ရှင်တွင် မြန်မာဝန်ထမ်းများနှင့် ပြည်တွင်း/ ပြည်ပရွေးကောက်ပွဲစောင့်ကြည့်လေ့လာသူများက နေ့မအားညမနားတမ်း တာဝန်ထမ်းဆောင် ခဲ့သည့်အတွက် ၎င်းတို့ကို အသိအမှတ်ပြုပါသည်။ လေ့လာရေးအဖွဲ့များသည် ရန်ကုန်မြို့ရှိရုံးခွဲနှင့် The Hague မြို့ရှိ ရုံးချုပ်မှ ဝန်ထမ်းများ၏ အဆက်မပြတ် ကူညီပံ့ပိုးမှုများစွာ ရရှိခဲ့ပါသည်။

ဤအစီရင်ခံစာတွင်ပါရှိသော လေ့လာတွေ့ရှိချက်များနှင့် အကြံပြုချက်များသည် မစ်ရှင်၏ လွတ်လပ်စွာ သုံးသပ်ချက်များဖြစ်ပြီး ၂၀၀၅ ခုနှစ်၊ အောက်တိုဘာလ ကမ္ဘာ့ကုလသမဂ္ဂ၏ နိုင်ငံတကာ ရွေးကောက်ပွဲလေ့လာရေးကြေညာချက်နှင့်အညီ ဆောင်ရွက်ထားခြင်းဖြစ်ပါသည်။

ဆာဘရာ ဘန်နို၊ မစ်ရှင်အကြီးအကဲ

GEOM မြန်မာ၏ မိတ်ဖက်အဖွဲ့အစည်းများ

Myanmar Youth Capacity Building Network

Myanmar Youth Capacity Building Network (MYCBN) အဖွဲ့အစည်းကို ၂၀၁၃ ခုနှစ်တွင် စတင်တည်ထောင်ခဲ့ပါသည်။ လူငယ်များသည် ဒီမိုကရေစီအသွင်ကူးပြောင်းရေးတွင် အဓိက စွမ်းဆောင်နိုင်သူများဖြစ်သည်ဟုရှုမြင်ထားသည်ဖြစ်၍ ၎င်းတို့၏အသိုက်အဝန်းတွင် တက်ကြွစွာ ပါဝင် ဆောင်ရွက်နိုင်အောင် စွမ်းဆောင်ရည်မြှင့်တင်ပေးရန် ရည်ရွယ်ပါသည်။ Youth Leadership for Peace and Politics နှင့် Youth and Election Programs နှင့်အခြားသင်တန်းများကို ရန်ကုန်နှင့် မန္တလေးတိုင်းဒေသကြီး၊ ကချင်၊ ကယားနှင့် ကရင်ပြည်နယ်တို့တွင် သင်ကြားပို့ချခဲ့ပါသည်။ MYCBN သည် ၂၀၁၅ ခုနှစ် ရွေးကောက်ပွဲကို စောင့်ကြည့်လေ့လာခဲ့ပြီး မဲဆန္ဒရှင်များနှင့် နိုင်ငံရေးပါတီများကို လူထုအသိပညာပေးခြင်းနှင့် မဲဆန္ဒများအသိပညာပေးခြင်းကို ဆောင်ရွက်ခဲ့ပါသည်။ ထို့အပြင် MYCBN အဖွဲ့သည် နိုင်ငံရေးဖြစ်စဉ်များတွင် လူငယ်များပိုမိုပါဝင်လာအောင် လှုံ့ဆော်စည်းရုံးမှု ပြုလုပ် ခဲ့ပါသည်။

Charity-Oriented Myanmar (COM)

Charity-Oriented Myanmar (COM) အဖွဲ့ကို ၂၀၀၅ ခုနှစ်တွင် စတင် တည်ထောင်ခဲ့ပြီး လူမှုစီးပွားရေးဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရန်နှင့် ဒီမိုကရေစီယဉ်ကျေးမှုမြှင့်တင်ရေးလမ်းညွှန်ရည်ရွယ်၍ လူငယ်များဖြင့် ဖွဲ့စည်းထားသည့် အရပ်ဖက်လူမှုအဖွဲ့အစည်းဖြစ်ပါသည်။ အဆိုပါအဖွဲ့အစည်းသည် လူငယ်လူရွယ် များ၏ ခေါင်းဆောင်မှု၊ နည်းပညာပိုင်းဆိုင်ရာများ၊ လူမှုရေး၊ နိုင်ငံရေးအသိအမြင်များ မြှင့်တက် လာစေရန်နှင့်ကွဲပြားခြားနားသော လူ့အသိုင်းအဝိုင်းတွင် ဒီမိုကရေစီယဉ်ကျေးမှု ထွန်းကားလာစေရန် ရည်ရွယ်ပါသည်။

COM အဖွဲ့သည် လူငယ်များ (တိုင်းရင်းသားလူမျိုးပေါင်းစုံ)၊ အမျိုးသမီးများ၊ နိုင်ငံရေး ပါတီများ (တိုင်းရင်းသားလူမျိုးပေါင်းစုံ) စသည်တို့ကို အဓိကရည်ရွယ်၍ စွမ်းရည်မြှင့်တင်ရေး အစီအစဉ်များကို ဆောင်ရွက်ပါသည်။ အစီအစဉ်များ၏အဓိကရည်ရွယ်ချက်မှာ ဒီမိုကရေစီစနစ်ကို ကျယ်ပြန့်စွာကျင့်သုံးနိုင်ရေးတွင် ထိရောက်လုံလောက်စွာပါဝင်လာစေခြင်းဖြစ်ပါသည်။ သင်ကြားအစီအစဉ် များအပြင် COM အဖွဲ့သည် နိုင်ငံရေးဆုံးဖြတ်ချက်ချမှတ်ခြင်းဖိုရမ်နှင့် စည်းရုံးလှုံ့ဆော်ရေးအလုပ်ရုံ ဆွေးနွေးပွဲကို အစိုးရအဖွဲ့အစည်းများ၊ အရပ်ဖက်အဖွဲ့အစည်းများနှင့် ကျင်းပခဲ့ပါသည်။

Gender Concerns International

Gender Concerns International အဖွဲ့အစည်းသည် နိုင်ငံတကာဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေး အဖွဲ့အစည်းဖြစ်ပြီး နယ်သာလန်နိုင်ငံ၊ The Hague မြို့တွင် အခြေစိုက်ရုံး ဖွင့်လှစ်ထားပါသည်။ ၂၀၀၄ ခုနှစ်တွင် ကျား/မ ရေးရာနှင့် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးကဏ္ဍတွင် ကျွမ်းကျင်သူများတစ်စုမှ စတင်ဖွဲ့စည်း ခဲ့ခြင်းဖြစ်ပါသည်။ အဖွဲ့အစည်းသည် ဒီမိုကရေစီအခန်းကဏ္ဍတွင် ပါဝင်ခြင်း၊ ဆင်းရဲမွဲတေမှု လျှော့ချခြင်း၊ ရေရှည်တည်တံ့ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေး၊ စီးပွားရေးလုပ်ပိုင်ခွင့်ပေးခြင်းနှင့် မူဝါဒရေးဆွဲချမှတ် ရေးတို့တွင် ကျား/မ ညီမျှမှုရှိသည့် လူမှုအဖွဲ့အစည်း ပေါ်ပေါက်လာစေရန် ရည်ရွယ်ပါသည်။

Gender Concerns International အဖွဲ့အစည်းသည် အမျိုးသမီးများကို ပြောင်းလဲမှုနှင့် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှု၏ ကိုယ်စားလှယ်များအဖြစ် အားပေးထောက်ခံပါသည်။ လူ့စွမ်းအားဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေး၊ စည်းရုံးလှုံ့ဆော်ရေးအလုပ်ရုံဆွေးနွေးပွဲကျင်းပခြင်း၊ သင်ကြားရေးအပိုင်းတွင်ပံ့ပိုးခြင်း၊ အမျိုးသမီး ကိုယ်စားပြုအဖွဲ့အစည်းများနှင့် သက်ဆိုင်ရာအရပ်ဖက်လူမှုအဖွဲ့အစည်းများကို ကူညီထောက်ပံ့ခြင်း စသည့် ကဏ္ဍများတွင် လုပ်ငန်းအစီအစဉ်များချမှတ်ဆောင်ရွက်ပါသည်။ Gender Concerns International အနေဖြင့် ဒီမိုကရေစီဖွံ့ဖြိုးဆဲနိုင်ငံများတွင် ကျား/မ ရေးရာ အခန်းကဏ္ဍကို တိုင်းတာပြခြင်းနှင့် နိုင်ငံ၏ အနာဂတ်အတွက်ပြောင်းလဲမှုတွင် အမျိုးသမီးများ၏အရေး၊ ပါဝင်သောအခန်းကဏ္ဍနှင့် ရွေးကောက်ပွဲ လုပ်ငန်းစဉ်များ၊ မူဝါဒရေးဆွဲချမှတ်ရေးနှင့် အခြားလုပ်ငန်းစဉ်များတွင် ပါဝင်ဆောင်ရွက်နိုင်ရေး ကူညီပံ့ပိုးပေးပါသည်။

Gender Concerns International မှ ကျား/မ ဆိုင်ရာ ရွေးကောက်ပွဲစောင့်ကြည့် လေ့လာရေးမစ်ရှင် (GEOM) ကို ဖွဲ့စည်းခဲ့ပြီး ရွေးကောက်ပွဲအကြံကုလ၊ ရွေးကောက်ပွဲကာလနှင့် ရွေးကောက်ပွဲနှောင်းပိုင်းကာလတွင် အမျိုးသမီးများက မဲဆန္ဒရှင်များ၊ လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်လောင်း များနှင့် ရွေးကောက်ပွဲကော်မရှင်မှတာဝန်ရှိသူအဖြစ် ပါဝင်ဆောင်ရွက်မှုအခြေအနေကို သုံးသပ်ဖော်ပြ ပေးခဲ့ပါသည်။ GEOM မစ်ရှင်များကို မြန်မာ၊ အာဖဂန်နစ္စတန်၊ တူနီးရှား၊ ပါကစ္စတန်၊ မော်ရိုကိုနှင့် လစ်ဗျားနိုင်ငံ အသီးသီးတို့တွင် စေလွှတ်လေ့လာခဲ့ပါသည်။

နောက်ခံသမိုင်းကြောင်း

၂၀၁၅ ခုနှစ်၊ နိုဝင်ဘာလ (၈) ရက်နေ့တွင် ကျင်းပခဲ့သည့် အထွေထွေရွေးကောက်ပွဲသည် ၂၀၁၁ ခုနှစ်မှ စတင်၍ တပ်မတော်အစိုးရမှ အရပ်သားအစိုးရသို့ ဒီမိုကရေစီအသွင်ပြောင်းလဲရေးတွင် ထင်ရှားသည့်သမိုင်းမှတ်တိုင်ဖြစ်ခဲ့ပါသည်။ ၂၀၁၀ ပြည့်နှစ်မှစတင်၍ အဓိကခြေခံကျသည့် နိုင်ငံရေး တွေ့ဆုံမှုများ၊ နိုင်ငံတကာအသိုက်အဝန်းနှင့် ပွင့်လင်းစွာဆက်ဆံလာခြင်းတို့ အောင်မြင်စွာ ပေါ်ပေါက်လာ ခဲ့ပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံတော်အစိုးရအနေဖြင့်လည်း လွတ်လပ်စွာပြောဆိုခွင့်နှင့် မီဒီယာများလွတ်လပ်စွာ လုပ်ကိုင်ဆောင်ရွက်ခွင့်ရှိစေရန် အတိအလင်း ကတိကဝတ်ပြုခဲ့ပါသည်။ လူ့အခွင့်အရေးအပါအဝင် အမျိုးသမီးများအခွင့်အရေးများဆုံးရှုံးမှုမရှိစေရန် အာမခံချက်ကို အစိုးရ၏ မူဝါဒရေးဆွဲချမှတ်ရေးနှင့် ဥပဒေပြုရေးတွင် ဦးစားပေးထားမှုအားနည်းသည့်အပြင် အချို့သောနိုင်ငံတကာနှင့် ပြည်တွင်းမှ အလေးအနက်ထားမှုအပေါ် အသိအမှတ်ပြုရာတွင်လည်း အားနည်းပါသည်။

၂၀၁၅ ခုနှစ်၊ နိုဝင်ဘာလ အထွေထွေရွေးကောက်ပွဲသည် ၂၀၀၈ ခုနှစ် ဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံဥပဒေ ပေါ်ပေါက်ပြီးနောက် ဒုတိယအကြိမ်မြောက် ကျင်းပခဲ့သည့် ရွေးကောက်ပွဲဖြစ်ပါသည်။ ၂၀၁၀ ပြည့်နှစ် အထွေထွေရွေးကောက်ပွဲနှင့် ၂၀၁၂ ခုနှစ် ကြားဖြတ်ရွေးကောက်ပွဲတို့တွင် ပြည်ထောင်စုကြံ့ခိုင်ရေးနှင့် ဖွံ့ဖြိုးရေးပါတီ (USDP) က လွှတ်တော် (၂) ရပ်တွင် အနိုင်ရရှိခဲ့ပါသည်။ ၂၀၁၅ ခုနှစ် အထွေထွေ ရွေးကောက်ပွဲတွင် လွှတ်တော် (၂) ရပ် အပါအဝင် တိုင်းဒေသကြီး/ ပြည်နယ်လွှတ်တော်များမှ စုစုပေါင်း လစ်လပ်နေရာ (၁၁၀၀) ကျော်အတွက် နိုင်ငံရေးပါတီစုစုပေါင်း (၉၁) နှင့် တစ်သီးပုဂ္ဂလ (၃၀၀) ကျော် ဝင်ရောက်ယှဉ်ပြိုင်ခဲ့ကြပါသည်။ ၂၀၁၅ ခုနှစ်၊ ဇူလိုင်လ (၈) ရက်နေ့တွင် ပြည်ထောင်စုရွေးကောက်ပွဲ ကော်မရှင်က ၂၀၁၅ ခုနှစ် အထွေထွေရွေးကောက်ပွဲကျင်းပမည့်ရက်ကို ကြေညာခဲ့ပါသည်။

မြန်မာနိုင်ငံမှ အမျိုးသမီးများ၏ အခြေအနေ

ယနေ့အချိန်အထိ မြန်မာနိုင်ငံမှ CEDAW17 ကော်မတီသို့ အစီရင်ခံစာ (၅) ခုတင်ပြခဲ့ရာ အထူးသဖြင့် ၂၀၁၁ ခုနှစ်မှ စတင်၍ တန်းတူညီမျှမှုနှင့် အမျိုးသမီးများအခွင့်အရေး မြှင့်တင်ရေးလုပ်ငန်း များ၌ တိုးတက်အောင်မြင်မှုရှိလာသည်ကို သိရှိရပါသည်။

မြန်မာနိုင်ငံသည် ဒေသတွင်းနိုင်ငံများနှင့်နှိုင်းယှဉ်ပါက ကျား/မ မညီမျှမှု မြင့်တက်နေသည့် အနေအထားရှိပါသည်။ ၂၀၁၄ ခုနှစ် နိုင်ငံပေါင်း (၁၅၅) နိုင်ငံအနက် အဆင့် (၈၅) တွင် ရပ်တည်နေပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံ၏လူဦးရေသည် အထက်တန်းပညာရေးလေ့လာဆည်းပူးခွင့် ရရှိမှုနည်းပါးကြောင်း လေ့လာ တွေ့ရှိရသော်လည်း လေ့လာဆည်းပူးခွင့်ရရှိသူများအနက် အမျိုးသမီးဦးရေ (၂၂.၉) ရာခိုင်နှုန်းခန့်က အမျိုးသားဦးရေ (၁၅.၃) ရာခိုင်နှုန်းထက် အထက်တန်းပညာရေးကို တက်ရောက်ဆည်းပူးခဲ့ကြပါသည်။ သားဖွားမိခင်သေဆုံးမှုနှုန်း မြင့်မားပါသည်။ သားဖွားမှု (၁၀၀၀၀၀) တွင် အမျိုးသမီး (၂၀၀) ခန့်သည် ကိုယ်ဝန်ဆောင် နှင့်စပ်လျဉ်းသည့် ကိစ္စရပ်များကြောင့်သေဆုံးပါသည်။ အလုပ်အကိုင်ရရှိမှုတွင်လည်း အမျိုးသမီး (၇၅.၂) ရာခိုင်နှုန်းရှိပြီး အမျိုးသား (၈၂.၃) ရာခိုင်နှုန်းနှင့် နှိုင်းယှဉ်လျှင် ပါဝင်မှုနှုန်း နည်းပါး သည်ကိုတွေ့ရှိရပါသည်။ အမျိုးသမီးများသည် စက်ရုံများနှင့်အစိုးရလုပ်ငန်းခွင်များတွင် အခြေခံ

¹⁷ မြန်မာနိုင်ငံသည် နောက်ဆုံးအကြိမ်ဖြင့် စတုတ္ထနှင့်ပဉ္စမအစီရင်ခံစာတို့ကို ပြောင်းစပ်၍ ၂၀၁၅ ခုနှစ်၊ ဇူလိုင်လ ၆၄ ကြိမ်မြောက်တွင် တင်ဆက်ခဲ့သည်။

ဝန်ထမ်းများအဖြစ်တာဝန်ထမ်းဆောင်လေ့ရှိပါသည်။ အမျိုးသားများသည် အုပ်ချုပ်မှုအဆင့် သို့မဟုတ် အရာရှိအဆင့်များတွင် တာဝန်ထမ်းဆောင်လေ့ရှိပါသည်။ တနည်းအားဖြင့် အမျိုးသားများသည် အမျိုးသမီးများထက် ဝင်ငွေလစာပိုကောင်းပါသည်။

တိုးတက်ပြောင်းလဲမှုများရှိလာသော်လည်း ယဉ်ကျေးမှုနှင့် ရိုးရာထုံးတမ်းစလေ့များရှိသည့် အတွက်ကြောင့် အမျိုးသမီးများအပေါ် တားမြစ်ချက်များရှိကြောင်း တွေ့ရှိရပါသည်။ ထို့ကြောင့် အမျိုးသမီးများစုသည် အခြေခံအခွင့်အရေးများကို ရရှိခြင်းမရှိကြပါ။ ၎င်းတို့သည် အိမ်ထောင်ရေးထုံးတမ်းစလေ့များကြောင့် ခွဲခြားဆက်ဆံမှုကို ကြုံတွေ့နေရပါသည်။ အမျိုးသမီးများအပေါ် အကြမ်းဖက်မှုများ ရှိနေသည်ကိုလည်း တွေ့ရှိရပါသည်။

ကျား/ မညီမျှမှု တိုးမြှင့်ရေးကို ကြိုးပမ်းဆောင်ရွက်ခဲ့သည့် ယခင်မြန်မာနိုင်ငံတော်အစိုးရကို ချီးကျူးဂုဏ်ပြုသင့်ပါသည်။ ၂၀၁၁ ခုနှစ်မှစ၍ ခွဲခြားဆက်ဆံမှုဖြစ်စေမည့် ဥပဒေနှင့်မူဝါဒများကို ပြန်လည်လေ့လာသုံးသပ်ခဲ့ပြီး လိုအပ်သည်များကို ပြင်ဆင်၊ ပယ်ဖျက်ခဲ့ပါသည်။ အမျိုးသမီးများအခွင့်အရေးနှင့် သက်ဆိုင်သည့် ဥပဒေ (၈) မျိုးကို ပြန်လည်ပြင်ဆင် သို့မဟုတ် ပြဋ္ဌာန်းခဲ့ပြီးဖြစ်ပါသည်။ လက်ရှိကာလတွင် ဥပဒေ (၂) ခုကို ရေးဆွဲလျက်ရှိပါသည်။ အဆိုပါဥပဒေများသည် ကျား/ မ ညီမျှရေးတွင် တိုးတက်ပြောင်းလဲမှုများရှိသော်လည်း ပြဋ္ဌာန်းထားသည့်ဥပဒေအချို့ကြောင့် ဟန့်တားမှုဖြစ်စေပါသည်။ ထုံးတမ်းစလေ့ဥပဒေနှင့်ဘာသာရေးနှင့်ဆက်နွှယ်သည့်ဥပဒေများကြောင့် အမျိုးသမီးများ၏ ကိုယ်ပိုင်အခွင့်အရေးများသည် မိသားစုအတွင်းတွင်လည်း ချိုးဖောက်ခံနေရပါသည်။ မျိုးစောင့်ဥပဒေပေါ်ပေါက်လာခဲ့သည့် အတွက်ကြောင့် ၂၀၁၅ ခုနှစ်တွင် အခွင့်အရေးချိုးဖောက်မှု ပိုမိုဆိုးရွားလာပါသည်။ ဗုဒ္ဓဘာသာအမျိုးသမီးများအနေဖြင့် အခြားဘာသာဝင်များနှင့် လက်ထပ်ထိမ်းမြားခြင်းနှင့်စပ်လျဉ်း၍ ပေါ်ပေါက်လာသော လက်ထပ်ထိမ်းမြားခြင်းအထူးဥပဒေနှင့် သက်ဆိုင်ပါသည်။ အမျိုးသမီးများကလေးမွေးဖွားမှုကို လူဦးရေထိန်းချုပ်မှုဥပဒေကလည်း အချိန်ကန့်သတ်ချက်ဖြင့် တားမြစ်ထားသည်ကို တွေ့ရှိရပါသည်။

၂၀၁၃ ခုနှစ်တွင် ပြည်ထောင်စုအစိုးရအဆင့်တွင် အမျိုးသမီးများနှင့် ကလေးသူငယ်များအတွက် ဆပ်ကော်မတီများအပါအဝင် အခြားဆပ်ကော်မတီများ ဖွဲ့စည်းခဲ့ပါသည်။ အဆိုပါအမျိုးသမီးများနှင့် ကလေးသူငယ်များဆိုင်ရာဆပ်ကော်မတီများအနေဖြင့် ပြည်သူလူထုမှ တင်ပြလာမှုအပေါ် တိုင်းဒေသကြီး/ ပြည်နယ်အစိုးရအဖွဲ့များအပါအဝင် သက်ဆိုင်ရာဝန်ကြီးဌာနများနှင့် ဥပဒေနှင့်အညီ ချိတ်ဆက်ဆောင်ရွက်ခဲ့ပါသည်။

အရပ်ဖက်လူမှုအဖွဲ့အစည်းများနှင့် အခြားအဖွဲ့အစည်းတို့အနေဖြင့် အမျိုးသမီးများအပေါ် အကြမ်းဖက်ခြင်းမှကာကွယ်ရန် အလေးထားဦးစားပေး၍ အဓိကလှုပ်ရှားဆောင်ရွက်လျက်ရှိပါသည်။ ထို့အပြင် ၁၉၉၆ ခုနှစ်၊ ဇူလိုင်လ(၃)ရက်နေ့တွင် လူမှုဝန်ထမ်း၊ ကယ်ဆယ်ရေးနှင့် ပြန်လည်နေရာချထားရေးဝန်ကြီးဌာနပြည်ထောင်စုဝန်ကြီးက ဥက္ကဋ္ဌအဖြစ်ဦးဆောင်သည့် မြန်မာနိုင်ငံလုံးဆိုင်ရာ အမျိုးသမီးရေးရာကော်မတီ (MNCWA) ကို ဘေဂျင်းကြေငြာစာတမ်းပါလုပ်ငန်းစဉ် (Beijing Platform for Action) အရ ရေရှည်လုပ်ကိုင်ဆောင်ရွက်မည့်လုပ်ငန်းများအား အကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ရွက်ရန် ရည်မှန်း၍ ဖွဲ့စည်းခဲ့ခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

ကဏ္ဍအသီးသီးတွင် မြန်မာအမျိုးသမီးအခွင့်အရေးများဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရန် ရည်မှန်း၍ ဘေဂျင်းကြေငြာစာတမ်းပါ လုပ်ငန်းစဉ်ပါ (Beijing Platform for Action) ဦးစားပေးလုပ်ငန်းနယ်ပယ် (၁၂) ခု၊ ထောင်စုနှစ်ရည်မှန်းချက်များနှင့်အညီ အမျိုးသမီးများဘဝဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးအတွက် နိုင်ငံတော်

အဆင့် မဟာဗျူဟာစီမံကိန်း (၂၀၁၃-၂၀၂၂) ကို MNCWA က ဆောင်ရွက်ခဲ့ပြီးဖြစ်ပါသည်။ ကျား/ မ ညီမျှမှုအခန်းကဏ္ဍတိုးမြှင့်စေရန်အတွက် ကျား/မဌာနခွဲတစ်ခုကို လူမှုဝန်ထမ်း၊ ကယ်ဆယ်ရေးနှင့်ပြန်လည် နေရာချထားရေးဝန်ကြီးဌာနမှဖွင့်လှစ်ခဲ့ပါသည်။ ကျေးလက်ဒေသဖွံ့ဖြိုးမှုဦးစီးဌာနနှင့်ကျန်းမာရေးဦးစီး ဌာနတို့တွင် ကျား/ မ ဌာနခွဲများဖွင့်လှစ်ခဲ့ပါသည်။ ထို့အပြင် မြန်မာအမျိုးသမီးများဘဝဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေး အတွက် နိုင်ငံတော်အဆင့် မဟာဗျူဟာစီမံကိန်း (၂၀၁၃-၂၀၂၂)တွင် တိုက်တွန်းနှိုးဆော်ထားသည့်ဖြစ်၍ အကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ရွက်မည့် ဝန်ကြီးဌာနအသီးသီးတို့တွင် ကျား/ မ ဌာနခွဲများ ဖွင့်လှစ်နိုင်မည် ဖြစ်ပါသည်။

နိုင်ငံရေးနှင့် အပြင်လောကတွင် အမျိုးသမီးများ၏ ပါဝင်ဆောင်ရွက်မှု

ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေတွင်^{၁၈} အမျိုးသမီးများသည် အမျိုးသားများနှင့်တန်းတူအခွင့်အရေးနှင့် အခွင့်အလမ်းများရရှိရမည်ဟု ပြဌာန်းချက်ရှိသော်လည်း အမျိုးသားများကဲ့သို့ နေရာမရရှိကြကြောင်း လေ့လာတွေ့ရှိရပါသည်။ သို့သော်လည်း အဆိုပါအခြေအနေတွင် တိုးတက်ပြောင်းလဲမှုများ ရှိလာပါသည်။ ယခင်အစိုးရလက်ထက်၌ ပြည်ထောင်စုအဆင့်တွင် အမျိုးသမီး ပြည်ထောင်စုဝန်ကြီး^{၁၉} (၂)ဦးနှင့် ဒုတိယ ဝန်ကြီး^{၂၀}(၁၄) ဦးတို့ကိုခန့်အပ်ခဲ့ပါသည်။ ဒုတိယညွှန်ကြားရေးမှူးနှင့်အထက်ခန့်အပ်ထားသည့် အမျိုးသမီး ဦးရေမြင့်တက်လာပြီး ၂၀၁၂ ခုနှစ်တွင် (၃၆.၆၁) ရာခိုင်နှုန်းရှိခဲ့ပါသည်။

ဤအစီအရင်ခံစာကို ရေးသားနေချိန်တွင် ပြည်ထောင်စုဝန်ကြီးအနည်းငယ်သာ ခန့်အပ်ထား သည်ကို လေ့လာတွေ့ရှိရပါသည်။ ယနေ့အချိန်အထိ နိုင်ငံခြားရေးဝန်ကြီးဌာနနှင့် နိုင်ငံတော်သမ္မတရုံး ပြည်ထောင်စုဝန်ကြီးအဖြစ် အမျိုးသမီး (၁) ဦးကိုသာ ခန့်အပ်ထားပါသည်။ အမျိုးသမီးဒုတိယဝန်ကြီးများ ခန့်အပ်ထားခြင်းမရှိသေးပါ။ တနင်္သာရီတိုင်းဒေသကြီးနှင့် ကရင်ပြည်နယ်တို့တွင် အမျိုးသမီးဝန်ကြီး ချုပ်များ၊ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေခုံရုံးတွင် အမျိုးသမီးအဖွဲ့ဝင်တို့ကို ရွေးချယ်ခန့်အပ်ခဲ့ပါသည်။ ခန့်အပ်မည့် ဝန်ကြီးများစာရင်းကို အပြီးသတ်ပြုစုခြင်းမရှိသေးသည့်အတွက် အမျိုးသမီးများကို ထပ်မံခန့်အပ်မည့် အလားအလာ ရှိနိုင်ပါသည်။

^{၁၈} ပုဒ်မ (၃၄၉) အရ နိုင်ငံသားများသည် အောက်ပါလုပ်ငန်းများကို လုပ်ကိုင်ဆောင်ရွက်ရာတွင် တူညီသော အခွင့်အလမ်းရရှိစေမည် - (က) ပြည်သူ့ဝန်ထမ်း တာဝန်ထမ်းဆောင်မှု၊ (ခ) အလုပ်လုပ်ကိုင်မှု၊ (ဂ) ကုန်သွယ်ရေးဝယ် ဖောက်ကားမှု၊ (ဃ) စီးပွားရေးလုပ်ငန်း လုပ်ကိုင်မှု၊ (င) အတတ်ပညာနှင့် အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းမှု၊ (စ) ဝိဇ္ဇာပညာ၊ သိပ္ပံပညာနှင့် နည်းပညာရပ်များ ရှာဖွေဖော်ထုတ်မှု

ပုဒ်မ (၃၆၉) အရ(က) နိုင်ငံသားတိုင်းသည် ဤဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေနှင့်ဖြစ်စေ၊ သက်ဆိုင်ရာ ဥပဒေများနှင့်ဖြစ်စေ မဆန့်ကျင်လျှင် ပြည်သူ့လွှတ်တော်၊ အမျိုးသားလွှတ်တော်၊ တိုင်းဒေသကြီးလွှတ်တော် သို့မဟုတ် ပြည်နယ်လွှတ်တော် တစ်ရပ်ရပ်တွင် ရွေးကောက်တင်မြှောက်ခွင့်နှင့် ရွေးကောက်တွင် မြှောက်ခွင့်ရှိသည်။ (ခ) သက်ဆိုင်ရာ မဲဆန္ဒနယ်ရှင်များသည် လွှတ်တော်တစ်ရပ်ရပ်မှ လွှတ်တော် ကိုယ်စားလှယ်ကို ဥပဒေနှင့်အညီ တာဝန်မှ ပြန်လည်ရပ်သိမ်းခွင့်ရှိသည်။

^{၁၉} လူမှုဝန်ထမ်း၊ ကယ်ဆယ်ရေးနှင့် ပြည်လည်နေရာချထားရေးဝန်ကြီးဌာနမှ ပြည်ထောင်စုဝန်ကြီး နှင့် ပညာရေးဝန်ကြီးဌာနမှ ပြည်ထောင်စုဝန်ကြီး

^{၂၀} အမျိုးသားစီမံကိန်းနှင့် စီးပွားရေးဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးဝန်ကြီးဌာန၊ လူမှုဝန်ထမ်း၊ ကယ်ဆယ်ရေးနှင့် ပြည်လည်နေရာချထားရေး ဝန်ကြီးဌာန၊ ကျန်းမာရေးဝန်ကြီးဌာန၊ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေးနှင့် သစ်တောရေးရာဝန်ကြီးဌာန၊ အလုပ်သမား၊ အလုပ်ကိုင်နှင့် လူမှုဖူလုံရေး ဝန်ကြီးဌာန၊ ယဉ်ကျေးမှုဝန်ကြီးဌာန၊ နိုင်ငံတော်ဗဟိုဘဏ်၊ မြန်မာနိုင်ငံလူ့အခွင့်အရေးကော်မရှင်၊ နိုင်ငံတော်ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေခုံရုံးတို့မှ ဒုတိယဝန်ကြီးများ

ယခင်ရွေးကောက်ပွဲများတွင် အမျိုးသမီးလွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ် (၅၅) ဦး ရွေးချယ်ခံခဲ့ရပါသည်။ အဆိုပါ (၅၅) ဦးအနက် အမျိုးသားလွှတ်တော်တွင် (၄) ဦး၊ ပြည်သူ့လွှတ်တော်တွင် (၂၆) ဦးနှင့် တိုင်းဒေသကြီး/ ပြည်နယ်လွှတ်တော်များတွင် (၂၅) ဦး ရွေးချယ်ခံခဲ့ရပါသည်။

တရားစီရင်ရေးကဏ္ဍတွင် ထက်ဝက်ခန့်မှာ အမျိုးသမီးဥပဒေအရာရှိများဖြစ်ကြပြီး တရားသူကြီး (၅၂) ဦးမှ (၁၆) ဦးသည် အမျိုးသမီးများဖြစ်ကြပါသည်။ တရားရုံးချုပ်မှ တရားသူကြီးများတွင် အမျိုးသမီးများမရှိကြပါ။

ပြည်ထောင်စုရွေးကောက်ပွဲကော်မရှင်တွင် ဥက္ကဋ္ဌနှင့်အဖွဲ့ဝင်များ ရွေးချယ်ခန့်အပ်ရာ၌ အမျိုးသမီးတစ်ဦးမှ ပါဝင်ခဲ့ခြင်းမရှိပါ။

ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ

ကျား/ မ ညီမျှရှိစေရေးအတွက် ၂၀၀၈ ခုနှစ် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေတွင် ပုဒ်မ (၃၄၈) အရ နိုင်ငံတော်သည် ပြည်ထောင်စုသမ္မတမြန်မာနိုင်ငံ၏ မည်သည့်နိုင်ငံသားကိုမျှ လူမျိုး၊ ဇာတိ၊ ကိုးကွယ်ရာဘာသာ၊ ရာထူးဌာနန္တရ၊ အဆင့်တန်း၊ ယဉ်ကျေးမှု၊ အမျိုးသား၊ အမျိုးသမီး၊ ဆင်းရဲချမ်းသာတို့ကို အကြောင်းပြု၍ ခွဲခြားမှုမရှိစေရ ဟုဖော်ပြထားသည့်အပြင် အခြားအပိုဒ်များတွင်လည်း ထည့်သွင်းပြဌာန်းထားပါသည်။ ပုဒ်မ (၃၅၀)၊ (၃၅၁)၊ (၃၅၂) နှင့် (၃၆၈) တို့က အမျိုးသား၊ အမျိုးသမီးမခွဲခြားဘဲ အခွင့်အရေးညီမျှစွာရှိစေရန် အာမခံပေးထားပါသည်။ ပုဒ်မ (၂၄၉) သည် အလုပ်အကိုင်အခွင့်အလမ်း တန်းတူညီမျှမှုရှိစေရေးနှင့် ပုဒ်မ (၃၅၀) သည် တူညီသည့်အလုပ်အတွက် ညီမျှသည့်လုပ်အားခရရှိစေရေးအတွက် ပြဌာန်းချက်များ ဖြစ်ပါသည်။ အဆိုပါအပိုဒ်များနှင့်ဆန့်ကျင်၍ နိုင်ငံတော်သမ္မတသည် စစ်ရေးအမြင်ရှိရမည်ဟု ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေတွင် ပြဌာန်းထားပါသည်။ ပုဒ်မ (၃၅၂) တွင် မည်သည့်နိုင်ငံသားကိုမျှ ခွဲခြားဆက်ဆံခြင်းကိုတားမြစ်ထားသော်လည်း လျော်ကန်သင့်မြတ်သည့် ရာထူးတာဝန်များကို အမျိုးသားများအားခန့်အပ်ရမည်ဟူ၍ ပြဌာန်းထားပါသည်။ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေမှ အချို့သောပုဒ်မများသည် ညီမျှမှုအတွက် အာမခံပေးနိုင်မှုမရှိကြောင်းနှင့် ခွဲခြားဆက်ဆံမှုဖြစ်ပေါ်စေခြင်း၏ အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ဆိုချက်ကို ဖော်ပြထားခြင်းမရှိကြောင်း CEDAW ကော်မတီ²¹ က လေ့လာသုံးသပ်ထားပါသည်။

၂၀၁၅ ခုနှစ်တွင် အတိုက်အခံနိုင်ငံရေးပါတီများနှင့် တိုင်းရင်းသားအဖွဲ့အစည်းများက ၂၀၀၈ ခုနှစ် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေကိုပြင်ဆင်ရန် ကြိုးစားခဲ့သော်လည်း တင်ပြလာသည့် ပြင်ဆင်ချက်များကို လွှတ်တော်တွင်းရှိ (၂၅) ရာခိုင်နှုန်းသော တပ်မတော်သားလွှတ်တော် ကိုယ်စားလှယ်များက ပယ်ချခဲ့ပါသည်။ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေကို ပြင်ဆင်ရန်အတွက် ထောက်ခံမဲ (၇၅) ရာခိုင်နှုန်း လိုအပ်သော်လည်း အမှန်တကယ်အားဖြင့် တပ်မတော်အား ဗီတိုအာဏာသုံးစွဲခွင့်ပေးလိုက်ခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေပြင်ဆင်ရန် လေ့လာစိစစ်သည့်ကော်မတီကို ဖွဲ့စည်းခဲ့ရာ အဖွဲ့ဝင် (၅၄) ဦးအနက် (၅) ဦးမှာ အမျိုးသမီးများ²² ဖြစ်ကြပါသည်။ နိုင်ငံတော်သမ္မတအရည်အချင်းနှင့် စပ်လျဉ်းသည့်

²¹ Observations of the Committee 2008 CEDAW/C/MMR/CO/3, စာမျက်နှာ (၂)

²² Dr Nilar Thein, Dr Daw Tin May Tun, Dr Daw Khin Mar Yi, Dr Daw Khin Phone Myint Kyu and Daw Mary Minan တို့ပါဝင်သည်။

ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေပုဒ်မ (၅၉)(စ) နှင့် အခြားဥပဒေပုဒ်မများကို ပြင်ဆင်နိုင်ရန်အဆိုပြုတင်သွင်းခဲ့ကြပါသည်။ ဒေါ်အောင်ဆန်းစုကြည်၏သားများက ပြည်ပနိုင်ငံသား ခံယူထားသည်ဖြစ်၍ ပုဒ်မ (၅၉)(စ) သည် သူမအား နိုင်ငံတော်သမ္မတဖြစ်မှုမှ တားမြစ်ထားပါသည်။ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေပုဒ်မ (၂၆၁) နှင့် (၂၆၂) တွင် တိုင်းဒေသကြီး/ ပြည်နယ် (၁၅) ခုမှ (၁၄) ခုရှိ တိုင်းဒေသကြီး/ ပြည်နယ်လွှတ်တော်များက တိုင်းဒေသကြီး/ ပြည်နယ်ဝန်ကြီးချုပ်များကိုခန့်အပ်တာဝန်ပေးမည့်အစား နိုင်ငံတော်သမ္မတက တိုင်းဒေသကြီး/ ပြည်နယ်ဝန်ကြီးချုပ်များ ခန့်အပ်တာဝန်ပေးရန် ပြင်ဆင်ချက်အဆိုတင်သွင်းခဲ့ရာ ပယ်ချခံခဲ့ပါသည်။

ရွေးကောက်ပွဲဆိုင်ရာဥပဒေမူဘောင်

မြန်မာနိုင်ငံသည် CEDAW နှင့် CRPD စာချုပ်အပါအဝင် အခြားအပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ လူ့အခွင့်အရေးစာချုပ်များကို ချုပ်ဆိုခဲ့သော်လည်း International Covenant on Civil and Political Rights (ICCPR) သို့မဟုတ် the Optional Protocol to the Convention on the Elimination of All Forms of Discrimination against Women : 2000 တွင် အဖွဲ့ဝင်အဖြစ် ပါဝင်ခြင်း မရှိသေးပါ။ အဆိုပါစာချုပ်(၂)ခုကို သဘောတူလက်မှတ်ရေးထိုးသင့်သော်လည်း အထူးသဖြင့် စစ်မှန်သည့် ရွေးကောက်ပွဲများအတွက် အဓိကလူ့အခွင့်အရေးအခြေခံမူဘောင်ကို သတ်မှတ်ပေးသည့် ICCPR ကို သဘောတူလက်မှတ်ရေးထိုးရန် အရေးကြီးပါသည်။

အထက်တွင် ဖော်ပြခဲ့သည့်အတိုင်း မြန်မာနိုင်ငံသည် (၂၀၁၃ ခုနှစ် - ၂၀၂၂ ခုနှစ်) အမျိုးသမီးများ အခွင့်အရေးဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေး မဟာဗျူဟာစီမံကိန်းကို အတည်ပြုခဲ့ရာ နိုင်ငံတော်အစိုးရမှ အမျိုးသားနှင့် အမျိုးသမီးများအခွင့်အရေး တန်းတူညီမျှရရှိရန် ကတိကဝတ်ပြုထားသော်လည်း အကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ရွက်မှုအားနည်းနေသည်ကို လေ့လာတွေ့ရှိရပါသည်။ အစီအစဉ်ကို ထိရောက်စွာ အကောင်အထည်ဖော်နိုင်ရန် အဓိကကျသည့် အဖွဲ့အစည်းများကို လိုအပ်သည့် ငွေကြေး၊ လူစွမ်းအားအရင်းမြစ်၊ သင်ကြားမှု နှင့် စွမ်းရည်မြှင့်တင်ရေးအပါအဝင် အခြားကူညီထောက်ပံ့ပါက မဟာဗျူဟာစီမံကိန်းပါ အခန်း (၁၂) ခန်းကို အောင်မြင်စွာ ဆောင်ရွက်နိုင်မည်ဖြစ်ပါသည်။

ရွေးကောက်ပွဲနှင့်စပ်လျဉ်းသောအချက်များကို ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေနှင့် အခြားအခြေခံဥပဒေများဖြစ်သည့် ပြည်ထောင်စုရွေးကောက်ပွဲကော်မရှင်ဥပဒေ၊ နိုင်ငံရေးပါတီများ မှတ်ပုံတင်ဥပဒေ၊ လွှတ်တော်ရွေးကောက်ပွဲဥပဒေ (၃) မျိုးနှင့် နည်းဥပဒေ (၄) မျိုး တို့၌ ထည့်သွင်းပြဋ္ဌာန်းထားပါသည်။ အဆိုပါဥပဒေများသည် တခါတရံ ပြည့်စုံမှုမရှိကြောင်းနှင့် နိုင်ငံတကာစံချိန်စံညွှန်းများနှင့် ကိုက်ညီမှုမရှိကြောင်းကို လေ့လာတွေ့ရှိရပါသည်။

ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေနှင့် နိုင်ငံရေးပါတီများအတွက် ကျင့်ဝတ်စည်းကမ်းတွင် အမျိုးသမီးများအတွက် တန်းတူအခွင့်အရေးနှင့် အခွင့်အရေးများမြှင့်တင်ခြင်းကို သီးခြား ဖော်ပြထားပါသည်။ CEDAW စာချုပ်လေ့လာရေးအဖွဲ့၏ အကြံပြုချက်အမှတ်(၂၃)အရ စာချုပ်တွင်ဖော်ပြထားသော ဥပဒေပါ အခွင့်အရေး

များအား အမှန်တကယ်လက်တွေ့ခံစားရရှိစေရန်အတွက် နိုင်ငံတော်အဖွဲ့အစည်းများက ဆောင်ရွက်ရန် တာဝန်ရှိပါသည်။ ဥပဒေပါအခွင့်အရေးများနှင့် အမှန်တကယ်လက်တွေ့ခံစားရသည့် အခွင့်အရေးများ အကြား ကွာခြားမှုနေကြောင်း Beijing Platform of Action ကဆိုထားပါသည်။ ၂၀၁၀ ပြည့်နှစ် ရွေးကောက်ပွဲနှင့်နှိုင်းယှဉ်လျှင် ၂၀၁၅ ခုနှစ် ရွေးကောက်ပွဲ၌ အမျိုးသမီးများပါဝင်ဆောင်ရွက်မှု တိုးတက် လာကြောင်းကို အသိအမှတ်ပြုသော်လည်း အမျိုးသမီးများ ရွေးကောက်ပွဲတွင် ထိရောက်ညီမျှစွာပါဝင်ရေး တားဆီးခြင်းများ ဖယ်ရှားရန် ပိုမိုဆောင်ရွက်ရန် လိုအပ်ပါသည်။

ရွေးကောက်ပွဲစနစ်

မြန်မာနိုင်ငံတွင် ပြည်သူ့လွှတ်တော်နှင့် အမျိုးသားလွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်လောင်းများ ရွေးကောက်တင်မြှောက်ရန် နိုင်သူအကုန်ယူစနစ်ကို ကျင့်သုံးပြီး တိုင်းဒေသကြီး/ ပြည်နယ် လွှတ်တော် ကိုယ်စားလှယ်များကို Single-Seat စနစ်ကိုသုံး၍ ရွေးကောက်တင်မြှောက်ပါသည်။ ၂၀၁၅ ခုနှစ်၊ နိုဝင်ဘာလ (၈) ရက်နေ့တွင် အမျိုးသားလွှတ်တော်အတွက် ကိုယ်စားလှယ် (၂၂၄) ဦး၊ ပြည်သူ့ လွှတ်တော်အတွက် ကိုယ်စားလှယ် (၄၄၀) ဦးနှင့် တိုင်းဒေသကြီးနှင့် ပြည်နယ်လွှတ်တော်များအတွက် ကိုယ်စားလှယ် (၈၆၀) ဦး၊ စုစုပေါင်း (၁၁၄၂) ဦး ရွေးကောက်တင်မြှောက်ရန် ရွေးကောက်ပွဲကျင်းပ ပေးခဲ့ပါသည်။

အမျိုးသားလွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ် (၂၂၄) ဦးအနက် (၁၆၈) ဦးကို ရွေးကောက်တင်မြှောက် ခဲ့ပြီး ကျန်ကိုယ်စားလှယ် (၂၅) ရာခိုင်နှုန်းဖြစ်သည့် (၅၆) ဦးကို အမျိုးသားလွှတ်တော်အတွက် တပ်မတော် ကိုယ်စားလှယ်များအဖြစ် တပ်မတော်ကာကွယ်ရေး ဦးစီးချုပ်က ခန့်အပ်ပါသည်။ အမျိုးသားလွှတ်တော်ကို တိုင်းဒေသကြီးနှင့် ပြည်နယ် (၁၄) ခု စလုံးမှ တစ်ခုစီအတွက် ကိုယ်စားလှယ် (၁၂) ဦးစီက တူညီစွာ ကိုယ်စားပြုထားပါသည်။

ပြည်သူ့လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ် (၄၄၀) ဦးအနက် (၃၃၀) ဦးကို ရွေးကောက်တင်မြှောက်ပြီး ကျန်ကိုယ်စားလှယ် (၂၅) ရာခိုင်နှုန်းကို တပ်မတော်ကာကွယ်ရေးဦးစီးချုပ်မှ ပြည်သူ့လွှတ်တော်တပ်မတော် ကိုယ်စားလှယ်အဖြစ် ခန့်အပ်ပါသည်။ ပြည်သူ့လွှတ်တော်သည် မြို့နယ်များကို မဲဆန္ဒနယ်များအဖြစ် အခြေခံသတ်မှတ်ထားပါသည်။ မြို့နယ်များတွင် မဲဆန္ဒရှင်အနည်းဆုံး (၁,၄၀၈) ဦးမှ အများဆုံး (၅၂,၉၇၆) ဦးအထိရှိသည့်အတွက် မဲဆန္ဒရှင်များ အချိုးအစားညီမျှမှုမရှိ၍ လူတစ်ဦး မဲတစ်ပြားဆိုသည့် အခြေခံမူနှင့် လျော်ညီမှုမရှိပါ။ ထို့ကြောင့် ယှဉ်ပြိုင်သည့်ကိုယ်စားလှယ်လောင်းများအကြား မဲရရှိမှုခြင်း တူညီမှုမရှိပါ။²³

တိုင်းဒေသကြီးနှင့် ပြည်နယ်လွှတ်တော်များကို ကိုယ်စားလှယ် (၆၆၀) ဦးဖြင့် ကိုယ်စားပြုပြီး မည်သည့်တိုင်းဒေသကြီးနှင့် ပြည်နယ်အတွက်မဆို မြို့နယ်အရေအတွက်အပေါ် အခြေခံပါသည်။ မြို့နယ် တစ်ခုကို မဲဆန္ဒနယ် (၂)ခုခွဲ၍ သတ်မှတ်ပါသည်။ ပြည်သူ့လွှတ်တော်နှင့် အမျိုးသားလွှတ်တော်များနည်းတူ ကျန်တပ်မတော်သားကိုယ်စားလှယ် (၁၆၅) ဦးကို တပ်မတော်ကာကွယ်ရေးဦးစီးချုပ်က ခန့်အပ်ပါသည်။

²³ UN HRC General Comment No. 25 paragraph 21

လွှတ်တော်(၃)ရပ်ကို ပြည်သူများကသာ အပြည့်အဝရွေးကောက်တင်မြှောက်ခဲ့ခြင်း မဟုတ်သည့် အပြင် လွှတ်တော် (၃) ရပ်၏(၂၅) ရာခိုင်နှုန်းနေရာများကို တပ်မတော်သား လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်များ ထားရှိခြင်းသည် အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာလူ့အခွင့်အရေးကြေညာစာတမ်းပါ အခန်း (၂၁) ကို ချိုးဖောက်ခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ အနှစ်သာရအားဖြင့်ကြည့်လျှင် (၂၅) ရာခိုင်နှုန်းသည် မဲဆန္ဒရှင်များ၏ လွတ်လပ်စွာ ရွေးချယ် ခွင့်ကို ပိတ်ပင်ထားသည့်အပြင် ပါတီတစ်ခုခုအနေဖြင့် လွှတ်တော်တွင် မဲအများစုဖြင့်ဥပဒေပြင်ဆင်ရေး အဆိုများတင်သွင်းခြင်းမှ တားမြစ်ထားသကဲ့သို့ဖြစ်ပေပါသည်။ အချို့ဒေသများတွင် ရွေးကောက်ပွဲ ကျင်းပနိုင်ခြင်းမရှိသည့်အတွက်ကြောင့် အခြေအနေများပိုမို ဆိုးရွားလာပေပါသည်။²⁴ လွှတ်တော်တွင် လစ်လပ်နေရာ (၁၉) နေရာရှိသည့်အတွက် တပ်မတော်အနေဖြင့် အသာစီးရပေပါသည်။

မြန်မာနိုင်ငံသည် CEDAW စာချုပ်တွင် သဘောတူလက်မှတ်ရေးထိုးထားသည့် အဖွဲ့ဝင် နိုင်ငံဖြစ်သော်လည်း အမျိုးသားနှင့် အမျိုးသမီးအကြား လက်တွေ့တွင်အခွင့်အရေးများ တူညီစွာရရှိစေမည့် အထူးဆောင်ရွက်ချက်များမရှိသည့်အတွက် လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်လောင်း (၆,၀၇၄) ဦးအနက် အမျိုးသမီး (၈၀၀) သာရှိခဲ့ပါသည်။ မည်သို့ပင်ဆိုစေကာမူ ယခင်ရွေးကောက်ပွဲများနှင့် နှိုင်းယှဉ်ပါက လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်လောင်း (၃,၀၆၉) ဦးအနက် (၁၂၇) ဦးမှာ အမျိုးသမီးများဖြစ်၍ (၁၀) ရာခိုင်နှုန်း မြင့်တက်လာပါသည်။ ရွေးကောက်ပွဲနှင့်စပ်လျဉ်း၍ လွှတ်တော် (၂) ရပ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီးနှင့် ပြည်နယ် လွှတ်တော်များ၏ (၁၀) ရာခိုင်နှုန်းမှာ အမျိုးသမီးများဖြစ်ပါသည်။ ချိုးကျူးထိုက်သော်လည်း နိုင်ငံတကာ စံချိန်စံညွှန်းနှင့်အညီ အမျိုးသမီး (၃၀) ရာခိုင်နှုန်းရှိစေရန် ဆောင်ရွက်သင့်ပါသည်။

ရွေးကောက်ပွဲဆိုင်ရာ စီမံခန့်ခွဲခြင်း

ပြည်ထောင်စုရွေးကောက်ပွဲကော်မရှင်နှင့် ၂၀၁၂ ခုနှစ် ပြည်ထောင်စုရွေးကောက်ပွဲကော်မရှင် ဥပဒေကို ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေအရရေးဆွဲခဲ့ပြီး ပြည်ထောင်စုရွေးကောက်ပွဲ ကော်မရှင်ကို ပြည်ထောင်စု အဆင့်တွင် ထားရှိပြီး အဆင့် (၅) ဆင့်ဖြစ်သည့် တိုင်းဒေသကြီး/ ပြည်နယ်အဆင့်၊ ခရိုင်အဆင့်၊ မြို့နယ် အဆင့်နှင့် ရပ်ကွက်/ ကျေးရွာအဆင့်အထိ ဖွဲ့စည်းထားပါသည်။ ၂၀၁၁ ခုနှစ်၊ မတ်လ (၁၁) ရက်နေ့တွင် ယခင်ကော်မရှင်ဥက္ကဋ္ဌနှင့်အဖွဲ့ဝင်များကို နိုင်ငံတော်သမ္မတက ခန့်အပ်ခဲ့ပါသည်။ ၂၀၁၅ ခုနှစ်၊ ဧပြီလ (၃) ရက်နေ့တွင် ပြည်ထောင်စုရွေးကောက်ပွဲကော်မရှင်ကိုပြုပြင်ပြောင်းလဲရန်အတွက် တိုင်းရင်းသားများ ပါဝင်သည့် အဖွဲ့ဝင်(၈)ဦးကို တိုးချဲ့ခန့်အပ်ခဲ့ပါသည်။ အဆိုပါကော်မရှင်ဥက္ကဋ္ဌနှင့် အဖွဲ့ဝင်(၁၄)ဦး စုစုပေါင်း (၁၅) ဦးအနက် အမျိုးသမီးအဖွဲ့ဝင် (၁) ဦး²⁵ ပါရှိခဲ့ကြောင်း လေ့လာတွေ့ရှိရပါသည်။ သို့သော်လည်း နိုင်ငံတကာစံချိန်စံညွှန်းရှုထောင့်အရ အဆိုပါရာထူးများခန့်အပ်ခြင်းသည် ပွင့်လင်းမြင်သာမှုမရှိဘဲ ပြည်ထောင်စုရွေးကောက်ပွဲ၏ လွတ်လပ်စွာရပ်တည်မှုအပေါ် မေးခွန်းထုတ်စရာ ဖြစ်လာပါသည်။

တာဝန်ပေးအပ်ထားခြင်းနှင့်အညီ၊ ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးအတွက် တောင်းဆိုမှုများနှင့်အညီ ကတိပေးသည့်အတိုင်း ပွင့်လင်းမြင်သာ၍ အများပြည်သူ အားလုံးပါဝင်သည့် ရွေးကောက်ပွဲကို ကျင်းပပေး

²⁴ ရှမ်းပြည်နယ်မှ မြို့နယ် (၇) ခု၊ ရပ်ကွက် (၇) ခုနှင့် ကျေးရွာ (၃၃၄) တွင် ရွေးကောက်ပွဲကျင်းပနိုင်ခဲ့ခြင်းမရှိပါ။

²⁵ ၂၀၁၅ ခုနှစ် ရွေးကောက်ပွဲကျင်းပပြီးနောက် ကော်မရှင်အသစ်ဖွဲ့စည်းခဲ့ပါသည်။ ဥက္ကဋ္ဌအပါဝင် အဖွဲ့ဝင် (၄) ဦး စုစုပေါင်း (၅) ဦးရှိရာ အားလုံးသည် အမျိုးသားများဖြစ်ပါသည်။

နိုင်ခဲ့သည့်အတွက် ပြည်ထောင်စုရွေးကောက်ပွဲကော်မရှင်ကို ချီးကျူးဂုဏ်ပြုပါသည်။ ကော်မရှင်သည် မဲစာရင်းမှန်ကန်ရေးအတွက် ကွန်ပျူတာစနစ်သို့ပြောင်းလဲခြင်းနှင့် ကြိုတင်မဲအတွက် စည်းမျဉ်းစည်းကမ်းများပြင်ဆင်ခြင်းအပါအဝင် ပြင်ဆင်မှုများ ဆောင်ရွက်ခဲ့ပါသည်။ မဲပေးရာတွင် ကောပင်အစား တံဆိပ်တုံးအသုံးပြုခြင်း၊ အကြိမ်ကြိမ်မဲပေးခြင်းမှ ကာကွယ်ရန်အတွက် တာရှည်ခံမုခ်များကို အသုံးပြု၍ လက်သန်းတွင် မှင်သုတ်ခြင်းစသည်တို့ကို စတင်အသုံးပြုခဲ့ပါသည်။ ထို့အပြင် နိုင်ငံတကာစံချိန်စံညွှန်း၊ ကျင့်ဝတ်စည်းကမ်းနှင့် ပွင့်လင်းမြင်သာမှုတို့ မြင့်မားလာစေရန်အတွက် နိုင်ငံတကာရွေးကောက်ပွဲအကူအညီပေးရေးအဖွဲ့အစည်းများနှင့် စောင့်ကြည့်လေ့လာရေးအဖွဲ့များကို ဖိတ်ခေါ်ခဲ့ပါသည်။ ထို့ကြောင့် Gender Concerns International အဖွဲ့အနေဖြင့် နေပြည်တော်၊ ရန်ကုန်၊ ပဲခူးနှင့် မန္တလေးရှိ မြို့နယ် (၁၂) ခုတွင် နိုင်ငံတကာနှင့် မြန်မာနိုင်ငံသား ရွေးကောက်ပွဲစောင့်ကြည့်လေ့လာသူ (၂၇) ဦးတို့ဖြင့် လေ့လာခဲ့ပါသည်။

ကော်မရှင်အဖွဲ့ဝင်များအနက် အမျိုးသမီးအဖွဲ့ဝင် (၁) ဦးသာရှိသော်လည်း ကော်မရှင်အဆင့်ဆင့်တွင် တာဝန်ထမ်းဆောင်နေသည့်ဝန်ထမ်းများအနက် (၅၄) ရာခိုင်နှုန်းမှာ အမျိုးသမီးဝန်ထမ်းများ ဖြစ်ကြသည်ကို တွေ့ရှိရသည်အတွက် ချီးကျူးဂုဏ်ပြုလိုပါသည်။ မဲရုံဝန်ထမ်း (၇၅) ရာခိုင်နှုန်းမှာ ဆရာမများဖြစ်ကြပါသည်။ ၂၀၁၅ ခုနှစ်တွင် ပြည်ထောင်စုရွေးကောက်ပွဲကော်မရှင်မှ Gender Audit ကို ပြုလုပ်ခဲ့သော်လည်း Audit ၏ ရလဒ်ကို သေချာစွာမသိရှိပါ။ ကော်မရှင်သည် မဟာဗျူဟာစီမံကိန်းတွင် ချမှတ်ထားသည့်အတိုင်း လုပ်ငန်းစဉ်အားလုံးတွင် ကျား/မ ရေးရာပါဝင်ရေးကို ဆောင်ရွက်သွားမည်ဖြစ်ပါသည်။ သို့သော် လက်ရှိအချိန်တွင် အသစ်ခန့်အပ်သည့်အဖွဲ့ဝင်များတွင် အမျိုးသမီးပါဝင်ခြင်းမရှိပါ။ ကော်မရှင်အဖွဲ့ဝင်များ ထပ်မံခန့်အပ်ပါက ကော်မရှင်အနေဖြင့် အမျိုးသမီးအဖွဲ့ဝင် အနည်းဆုံးတစ်ဦးပါဝင်ရန် တိုက်တွန်းလိုပါသည်။ ကော်မရှင်အဆင့်ဆင့်တွင် အမျိုးသမီးများပါဝင်နိုင်ရေးအတွက် ကော်မရှင်နှင့်အတူ လက်တွဲလုပ်ကိုင်နေသည့်အဖွဲ့အစည်းများ၏ အကြံပြုချက်များနှင့် ကူညီထောက်ပံ့မှုရရှိရန် ရှာဖွေသင့်ပါသည်။ (လက်ရှိအချိန်တွင် အရာရှိစုစုပေါင်း၏ (၃၃) ရာခိုင်နှုန်းမှာ အမျိုးသမီးများဖြစ်ပြီး ကော်မရှင်အဖွဲ့ဝင်များအားလုံးမှာ အမျိုးသားများ ဖြစ်ကြပါသည်)

ကော်မရှင်၏လုပ်ငန်းများဆောင်ရွက်ရာတွင် အမျိုးသမီးပိုမိုပါဝင်လာစေရန် ကြိုးပမ်းဆောင်ရွက်ရေးနှင့် အရပ်ဖက်လူမှုအဖွဲ့အစည်းများ၊ အမျိုးသမီးအဖွဲ့အစည်းများနှင့် ဆက်လက် လက်တွဲလုပ်ကိုင်ခြင်း အလေ့အကျင့်တစ်ခုကို ရွေးကောက်ပွဲစက်ဝန်းတစ်လျှောက်လုံး ဖြစ်လာစေရန် ဆောင်ရွက်နိုင်ပါသည်။ ၂၀၁၅ ခုနှစ် ရွေးကောက်ပွဲတွင် တိုင်းဒေသကြီး/ပြည်နယ် (၁၄) ခုမှ ကော်မရှင်ဝန်ထမ်း (၂၂၀) ဦးကို ကျား/မ ညီမျှမှုရေးရာနှင့်ပတ်သက်၍ လေ့ကျင့်သင်ကြားပေးခဲ့ပါသည်။ ကျား/မညီမျှရေး ဆက်လက်ဆောင်ရွက်စေရန်နှင့် နိုင်ငံရေးနယ်ပယ်တွင် အမျိုးသမီးများပိုမိုထိရောက်စွာ ဆောင်ရွက်လာစေရန်အတွက် ကော်မရှင်ဝန်ထမ်းများအနေဖြင့် ကျား/မရေးရာကဏ္ဍတွင် ထိခိုက်စေမည့်အကြောင်းတရားနှင့် အချက်အလက်များအား ပိုမိုသိရှိရန်လိုအပ်ပါသည်။ ကျား/မ ရေးရာနှင့် စပ်လျဉ်းသည့် BRIGDE သင်တန်းများ ဆက်လက် သင်ကြားမှုပေးရန်လိုအပ်မည်ဖြစ်ပြီး အမျိုးသမီးများ၏ အခွင့်အရေးအပေါ် နိုင်ငံတကာနှင့် ဒေသတွင်းမှအသိအမှတ်ပြုထားမှုကို လိုက်နာဆောင်ရွက်ရန်လိုအပ်မည် ဖြစ်ပါသည်။ ကော်မရှင်မှ တာဝန်ရှိဝန်ထမ်းများအား ကျား/မရေးရာအခြေခံမူများကို လေ့ကျင့် သင်ကြားပေးရန်လိုအပ်မည်ဖြစ်ပြီး အသစ်ရေးဆွဲထားသည့် ကျား/မ မူဝါဒများခိုင်မြဲစေရန်နှင့် ရွေးကောက်ပွဲလုပ်ငန်းစဉ်အားလုံးတွင် ကျား/မ ညီမျှမှုပါဝင်တိုးမြှင့် ဆောင်ရွက်နိုင်အောင် မဟာဗျူဟာစီမံကိန်းတွင် ထည့်သွင်းအကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ရွက်နိုင်ရန် ကြိုးပမ်းသင့်ပါသည်။

ပြည်ထောင်စုရွေးကောက်ပွဲကော်မရှင်သည် အမျိုးသမီးဆိုင်ရာအဖွဲ့အစည်းများနှင့် လက်တွဲပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ခဲ့သည့်အတွက် ချီးကျူးဂုဏ်ပြုလိုပါသည်။ ၂၀၁၅ ခုနှစ်တွင် အမျိုးသမီးဆိုင်ရာအဖွဲ့အစည်း စုစုပေါင်း (၁၇) ဖွဲ့နှင့် တိုင်ပင်ဆွေးနွေးကာ ကျား/ မ ရေးရာမူဝါဒကို ချမှတ်နိုင်ခဲ့ပါသည်။ ရွေးကောက်ပွဲ လုပ်ငန်းစဉ်အားလုံးတွင် အမျိုးသမီးများနှင့် အရပ်ဖက်လူမှုအဖွဲ့အစည်းများနှင့် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ခြင်းဖြင့် ကျား/ မ ရေးရာ ညီမျှမှုတွင်ကော်မရှင်အား ကူညီပံ့ပိုးပေးနိုင်မည့်အပြင် အားနည်းချက်များ ဖြစ်ပေါ်စေနိုင်မည့်အကြောင်းတရားများနှင့် အမျိုးသမီးများနိုင်ငံရေးဖြစ်စဉ်တွင် ပိုမိုပါဝင်ဆောင်ရွက်လာစေမည့် နည်းလမ်းကောင်းများ ရှာဖွေဖော်ထုတ်ခြင်းစသည်တို့ကို ကူညီပံ့ပိုးပေးသင့်ပါသည်။ ယခုအသစ် ဖွဲ့စည်းထားသည့် ကော်မရှင်အသစ်သည် အရပ်ဖက်အဖွဲ့အစည်းများနှင့် ချိတ်ဆက်မှုမပြတ်ရန် ကြိုးပမ်းဆောင်ရွက်ထားသည်ဖြစ်၍ အမျိုးသမီးအဖွဲ့အစည်းများအနေနှင့်လည်း အဆိုပါချိတ်ဆက်ဆောင်ရွက်မှုတွင် ပါဝင်ရန်လိုအပ်ပါသည်။ ထိုသို့ ချိတ်ဆက်ရာတွင်လည်း သီးခြားချိတ်ဆက်လုပ်ကိုင်ခြင်းမဟုတ်ဘဲ ကော်မရှင်၏ လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်မှုအားလုံးတွင် ပါဝင်ဆောင်ရွက်သည့် အဖွဲ့အစည်းဖြစ်ရန် လိုအပ်ပါသည်။

အနာဂတ်မူဝါဒများကောင်းမွန်စွာချမှတ်နိုင်ရန်အတွက် အမျိုးသမီးအဖွဲ့အစည်းများနှင့်အရပ်ဖက်လူမှုအဖွဲ့အစည်းတို့ ပူးပေါင်း၍ ကော်မရှင်သည် ရွေးကောက်ပွဲလုပ်ငန်းစဉ်၏ အစိတ်အပိုင်းအားလုံးတွင် အမျိုးသမီးများပါဝင်မှုဆိုင်ရာ ကိန်းဂဏန်းအချက်အလက်များ စုဆောင်းသင့်ပါသည်။ အချို့သောမဲရုံမှူးများ၏ တီထွင်လုပ်ဆောင်ချက်တစ်ခုဖြစ်သည့် ရွေးကောက်ပွဲနေ့တွင် မဲလာပေးသည့်အမျိုးသမီးဦးရေကို မှတ်တမ်းတင်ထားရှိခြင်းသည် လွန်စွာအရေးကြီးသော လုပ်ဆောင်ချက်တစ်ခုဖြစ်ပြီး ယင်းကို ရွေးကောက်ပွဲလုပ်ငန်းစဉ်အားလုံးတွင် ပုံတူပွားဆောင်ရွက်သင့်ပြီး မှတ်တမ်းများမှ အချက်အလက်များကို အသုံးပြု၍ အနာဂတ်မူဝါဒများကို ချမှတ်သင့်ပါသည်။

မဲဆန္ဒရှင်စာရင်းမှတ်ပုံတင်ခြင်း

၂၀၁၄ ခုနှစ် လူဦးရေနှင့်အိမ်အကြောင်းအရာသန်းခေါင်စာရင်းကောက်ယူမှု၏ လတ်တလောရလဒ်များအရ မြန်မာနိုင်ငံတွင် လူဦးရေစုစုပေါင်း ၅၁.၄၁ သန်းရှိပြီး အမျိုးသား ၄၄.၂ % နှင့် အမျိုးသမီး ၅၁.၈ % ရှိပါသည်။ ထို့ကြောင့် မဲစာရင်းတွင် အမျိုးသမီးမဲဆန္ဒရှင်များက အမျိုးသားများထက် ပိုမိုများပြားသည်မှာ အံ့သြစရာမဟုတ်ပါ။ မဲစာရင်းတွင် လူပေါင်း ၃၄,၂၉၅,၃၃၄ ဦး မှတ်ပုံတင်ထားပြီး ၅၂.၂၂ % မှာ အမျိုးသမီးများဖြစ်ကြပါသည်။ မဲစာရင်းကို အထွေထွေအုပ်ချုပ်ရေးဦးစီးဌာနနှင့်လူဝင်မှုကြီးကြပ်ရေးနှင့်ပြည်သူ့အင်အားဝန်ကြီးဌာန၏အိမ်ထောင်စုစာရင်းတို့ကို အခြေခံရယူထားပါသည်။ ပွင့်လင်းမြင်သာမှုကို ထပ်တိုးဖော်ဆောင်သည့်အနေဖြင့် မဲစာရင်းများအား ကွန်ပျူတာစနစ်တွင် ထည့်သွင်းခြင်းကို သမိုင်းတစ်လျှောက်ပထမဆုံးအကြိမ်အဖြစ် လုပ်ဆောင်ခဲ့သည်။ တိုးတက်မှုများကိုလုပ်ဆောင်နိုင်ခဲ့သော်လည်း အနာဂတ်ရွေးကောက်ပွဲများတွင် မဲဆန္ဒရှင်စာရင်း၏ တိကျခိုင်မာမှုပိုမိုကောင်းမွန်လာသင့်ပါသည်။ ဂိုက်ကတ်ဟုလူသိများသော ယာယီနိုင်ငံသားကတ်ပြားများကို တစ်နိုင်ငံလုံးအနှံ့ပြန့်လည်သိမ်းယူခြင်းကြောင့် လူ ၈၀၀,၀၀၀ ခန့်မဲပေးခွင့်ဆုံးရှုံးခဲ့သည်ဟုစွပ်စွဲပြောဆိုချက်များရှိခဲ့သည်။ ယင်းတို့အနက် အများစုမှာ ၂၀၀၈ အခြေခံဥပဒေဆိုင်ရာလူထုဆန္ဒခံယူပွဲနှင့် ၂၀၁၀ ခုနှစ် ရွေးကောက်ပွဲများတွင် မဲပေးခွင့်ရရှိခဲ့သူများဖြစ်သည်။ သို့သော် ၂၀၁၅ ရွေးကောက်ပွဲများတွင်

ထိုမူဝါဒကိုပယ်ဖျက်ခဲ့သည်။ ယင်းတို့အနက်အများစုမှာ ရခိုင်ပြည်နယ်ရှိ ရိုဟင်ဂျာများမှ စတင် ပေါ်ထွက်လာခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။

ကိုယ်စားလှယ်လောင်းများ မှတ်ပုံတင်ခြင်းနှင့် နိုင်ငံရေးပါတီများ

လွှတ်တော်ရွေးကောက်ပွဲများတွင် ပါဝင်ယှဉ်ပြိုင်မည့်ကိုယ်စားလှယ်လောင်းများသည် မြန်မာနိုင်ငံ၏ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေနှင့် ရွေးကောက်ပွဲဥပဒေများတွင်ပါရှိသော ကိုယ်စားလှယ်လောင်းအရည်အချင်းသတ်မှတ်ချက်များနှင့် ပြည့်စုံရမည်ဖြစ်ပါသည်။ ယင်းတို့ အနက်အချို့မှာ - မြန်မာနိုင်ငံတွင် အနည်းဆုံး ၁၀ နှစ်ဆက်တိုက်နေထိုင်ခဲ့သည့် မြန်မာနိုင်ငံသားဖြစ်ခြင်း၊ မဲပေးပိုင်ခွင့်ရှိသော မဲဆန္ဒရှင် ဖြစ်ခြင်းနှင့် မြန်မာနိုင်ငံသားမိဘများမှ မွေးဖွားသူဖြစ်ခြင်း စသည်တို့ဖြစ်သည်။ အမျိုးသားလွှတ်တော်အတွက် ကိုယ်စားလှယ်လောင်းများသည် အနည်းဆုံးအသက် ၃၀ ပြည့်ရမည်ဖြစ်ပြီး ပြည်သူ့လွှတ်တော်နှင့် တိုင်းဒေသကြီး/ပြည်နယ်လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်လောင်းများသည် အနည်းဆုံးအသက် ၂၅ ပြည့်ရမည်ဖြစ်သည်။

နိုင်ငံတကာစံနှုန်းများ²⁶တွင် “ရွေးကောက်ပွဲတွင်ပါဝင်ယှဉ်ပြိုင်မည့်ကိုယ်စားလှယ်လောင်းများကို ကျိုးကြောင်းခိုင်လုံမှုမရှိသော သို့မဟုတ် ခွဲခြားသကဲ့သို့ဖြစ်စေသော သတ်မှတ်ချက်များဖြစ်သည့် ပညာရေး၊ နေထိုင်ရာအရပ် သို့မဟုတ် အမျိုးအနွယ်၊ သို့မဟုတ် နိုင်ငံရေးအရနီးစွယ်ပတ်သက်မှုစသည့် အချက်များကြောင့် ဖယ်ထုတ်ချန်လှပ်ထားခြင်းမရှိသင့်”ဟုဖော်ပြထားပါသည်။ ထို့အပြင် အရည်အချင်း ပျက်ယွင်းခြင်း²⁷ (အငြင်းပွားမှုများနှင့်အယူခံဝင်ခြင်း အခန်းတွင်ကြည့်ပါ) ဆိုင်ရာသတ်မှတ်ချက် အများစုသည် နိုင်ငံသားဖြစ်မှုကြောင့်ဖြစ်ပြီး ထိုသို့အရည်အချင်းပျက်ယွင်းသူများသည် မူဆလင်များ သို့မဟုတ် တိုင်းရင်းသားပါတီများမှဖြစ်ကြသည်။ အချို့သောတစ်သီးပုဂ္ဂလကိုယ်စားလှယ်လောင်းများသည် အရှေ့အာရှ သို့မဟုတ် တောင်အာရှမျိုးနွယ်မှ ဆင်းသက်လာသူများဖြစ်သည်။²⁸ ထိုအချက်ကြောင့် တိုင်းရင်းသားလူနည်းစုများ၏ ကိုယ်စားလှယ်လောင်းအရေအတွက် လျော့ကျခဲ့ပြီး အကျိုးဆက်အနေဖြင့် ၂၀၁၀ ပြည့်နှစ်နှင့်ယှဉ်လျှင် ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော်တွင် တိုင်းရင်းသားပါတီများ နည်းပါးနေပေသည်။²⁹

²⁶ ICCPR Arts 2 and 3; ICERD Article 5; CEDAW Articles 4 and 7; and UN HRC General Comment No 25 para.20

²⁷ ဗင်းနစ်ကော်မရှင်၏ “ ရွေးကောက်ပွဲကိစ္စရပ်များအတွက် ကျင့်ထုံးကောင်းများ”တွင် မဲပေးခြင်းသို့မဟုတ် ကိုယ်စားလှယ်လောင်းအဖြစ် ပါဝင်ယှဉ်ပြိုင်ခြင်းအတွက် “နေထိုင်မှုနှင့်စပ်လျဉ်းသောသတ်မှတ်ချက်သည် ၆ လထက် မပိုစေသင့်”ဟု ဖော်ပြထားပါသည်။

²⁸ ကာတာစင်တာ၏ ကနဦးထုတ်ပြန်ချက်အရ ရိုဟင်ဂျာနှင့်ကမန်တို့ကို ကိုယ်စားပြုသော မူဆလင်ကိုယ်စားလှယ်လောင်းအများဆုံးတင်သွင်းခဲ့သည့် နိုင်ငံရေးပါတီ ၆ ခုအနက် ၅ ခုသည် ကိုယ်စားလှယ်လောင်း တစ်ဝက်နီးပါးခန့် ဆုံးရှုံးခဲ့ရပြီး တသီးပုဂ္ဂလကိုယ်စားလှယ်လောင်း အနည်းဆုံး ၂ ဦးသည် အရည်အချင်းပြည့်မီခြင်း မရှိခဲ့ပေ။

²⁹ ရခိုင်အမျိုးသားပါတီ (ANP) နှင့် ရှမ်းတိုင်းရင်းသားများဒီမိုကရေစီအဖွဲ့ချုပ်ပါတီ (SNLD) တို့သည်သာ လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်အရေအတွက် အတော်အသင့်ရရှိခဲ့သော တိုင်းရင်းသားပါတီများဖြစ်ကြသည်။ တိုင်းရင်းသားပါတီများ၏ အောင်မြင်မှုများသည် တိုင်းဒေသကြီး/ပြည်နယ်လွှတ်တော်များအတွက် အဓိကကျသောအချက်ဖြစ်သည်။ မူလရင်းမြစ် - EU EOM အပြီးသတ်အစီရင်ခံစာ။

ပြည်ထောင်စုကြံ့ခိုင်ရေးနှင့်ဖွံ့ဖြိုးရေးပါတီသာမက အမျိုးသားဒီမိုကရေစီအဖွဲ့ချုပ်ပါတီတွင်လည်း မူစလင်ကိုယ်စားလှယ်လောင်းများတင်သွင်းခဲ့ခြင်းမရှိသကဲ့သို့ တစ်နိုင်ငံလုံးတွင် မူဆလင်လူမျိုးတစ်ဦးမျှ ရွေးကောက်ခံရခြင်းမရှိပေ။

၂၀၁၅ ရွေးကောက်ပွဲအတွက် နိုင်ငံရေးပါတီစုစုပေါင်း ၉၁ ပါတီမှတ်ပုံတင်ခဲ့ကြပြီး ပြည်သူ့လွှတ်တော်အတွက် ၁၁ ပါတီနှင့်အမျိုးသားလွှတ်တော်အတွက် ၉ ပါတီ ရွေးကောက်တင်မြှောက်ခံခဲ့ရသည်။ ယနေ့အချိန်ထိ အမျိုးသားဒီမိုကရေစီအဖွဲ့ချုပ်ပါတီ၊ မွန်အမျိုးသမီးများပါတီနှင့် ဓနအမျိုးသားများအဖွဲ့ချုပ်ပါတီတို့တွင်သာ အမျိုးသမီးများက ပါတီဥက္ကဋ္ဌ သို့မဟုတ် ဒုတိယဥက္ကဋ္ဌအဖြစ်ရှိကြသည်။ အမျိုးသမီးအတွင်းရေးမှူးရှိသောပါတီ ၆ ခုရှိသည်။

၂၀၁၅ နိုဝင်ဘာရွေးကောက်ပွဲတွင် ကိုယ်စားလှယ်လောင်း ၆,၀၇၄ ဦးအနက် ၁၃ ရာခိုင်နှုန်းမှာ အမျိုးသမီးများဖြစ်ကြသည်။ ပြည်သူ့လွှတ်တော်အတွက် အမျိုးသမီး ၂၂၈ ဦး၊ အမျိုးသားလွှတ်တော်အတွက် ၁၁၉ ဦးနှင့် တိုင်းဒေသကြီး/ ပြည်နယ်လွှတ်တော်များအတွက် ၄၄၄ ဦးပါဝင်ယှဉ်ပြိုင်ခဲ့ကြသည်။ အတိုက်အခံပါတီဖြစ်သည့် ဒေါ်အောင်ဆန်းစုကြည်၏ အမျိုးသားဒီမိုကရေစီအဖွဲ့ချုပ်ပါတီသည် အမျိုးသမီးကိုယ်စားလှယ်အများဆုံး တင်သွင်းခဲ့ပြီး (၁၆၈ ဦးတင်သွင်းခဲ့အနက် ၈၀ ရာခိုင်နှုန်း ရွေးကောက်ခံခဲ့ရ) ပြည်ထောင်စုကြံ့ခိုင်ရေးနှင့်ဖွံ့ဖြိုးရေးပါတီက ၇၂ ဦး (ယင်းတို့အနက် ၁၀ ရာခိုင်နှုန်း ရွေးကောက်ခံခဲ့ရ) တင်သွင်းခဲ့သည်။

ပြီးခဲ့သည့်ရွေးကောက်ပွဲများနှင့်ယှဉ်လျှင် ပါဝင်ယှဉ်ပြိုင်သည့်အမျိုးသမီးဦးရေ ၁၃ ရာခိုင်နှုန်းအထိ တိုးတက်လာသော်လည်း နိုင်ငံရေးတွင် အမျိုးသမီးများသည် အမျိုးသားများတန်းတူ တူညီသော ယှဉ်ပြိုင်ခွင့်ရရှိသေချာစေရန်အတွက် မြန်မာနိုင်ငံအနေဖြင့် သင့်လျော်သောဆောင်ရွက်ချက်များ လုပ်ဆောင်ရဦးမည်ဖြစ်သည်။³⁰ အမျိုးသမီးများအတွက် ခွဲတမ်းစနစ်မရှိခြင်းနှင့် နိုင်ငံရေးပါတီများက အမျိုးသမီးကိုယ်စားလှယ်လောင်းအရေအတွက် တိုးမြှင့်တင်သွင်းရန် ရည်ရွယ်ထားခြင်းမရှိသောကြောင့် မြန်မာနိုင်ငံအနေဖြင့် ဘေဂျင်းလုပ်ဆောင်ချက်အစီအစဉ်၏ထောက်ခံချက်တစ်ခုဖြစ်သည့် အမျိုးသမီးများအတွက် ၃၀ ရာခိုင်နှုန်းခွဲတမ်းနှင့် ဝေးကွာနေဦးမည်ဖြစ်သည်။ တန်းတူညီမျှမှုရရှိစေရန်အတွက် “သင့်လျော်သောလုပ်ဆောင်ချက်များ” လုပ်ဆောင်ရန် နိုင်ငံတော်တွင်တာဝန်ရှိကြောင်း ယင်းအစီအစဉ်အပိုဒ် ၂၃ နှင့် ၂၅ ပါ အထွေထွေထောက်ခံချက်များအရ သေချာခိုင်မာစေပါသည်။ အမျိုးသမီးများအား အမျိုးသားများနည်းတူ ပြုမူဆက်ဆံရုံ သာမဟုတ်ဘဲ ဥပဒေကပေးအပ်ထားသော အခွင့်အရေးများအား လေးစားရန်၊ ကာကွယ်ရန်၊ မြှင့်တင်ပေးရန်နှင့် အမှန်တကယ်လက်တွေ့တွင်လည်း အဆိုပါအခွင့်အရေးများ အပြည့်အဝရရှိရေးကို နိုင်ငံတော်ကဖော်ဆောင်ရန် ဥပဒေအရတာဝန်ရှိသည်ဟု အဆိုပါထောက်ခံချက်များက မီးမောင်းထိုးပြထားပါသည်။ နိုင်ငံတော်အဖွဲ့အစည်းများအနေဖြင့် အမျိုးသမီးများအတွက် လက်ရှိလုပ်ကိုင်ဆောင်ရွက်နေသော တန်းတူညီမျှမှုလုပ်ငန်းစဉ်များ တိုးတက်အောင်မြင်

³⁰ Universal Periodic Review သို့ အရပ်ဘက်လူမှုအဖွဲ့အစည်းမှလျှို့ဝှက်ပေးပို့လာမှုတစ်ခုတွင် “မြန်မာနိုင်ငံသည် နိုင်ငံတကာစာချုပ်များတွင် ပါဝင်လက်မှတ်ရေးထိုးထားပြီးဖြစ်သဖြင့် အစိုးရအဖွဲ့တွင် အမျိုးသမီး များပါဝင်မှု၊ ကိုယ်စားပြုမှုများအတွက် အထူးလုပ်ဆောင်ချက်များ ဖန်တီးလုပ်ဆောင်ရန် နိုင်ငံရေးအရ တာဝန်ရှိသည်” ဟု ဖော်ပြထားပါသည်။ လွှတ်တော်များ၌ အမျိုးသမီးများ ပါဝင်မှုပိုမိုအားကောင်းလာစေရေးအတွက် ဥပဒေပြင်ဆင်မှုများပြုလုပ်ရန် PanditaU PACE က အကြံပြုထားပါသည်။

လာစေရေးအတွက် အသင့်လျော်ဆုံးသော ယာယီအထူးကိစ္စရပ်များ၏ သက်ရောက်နိုင်စွမ်းကို လေ့လာ သုံးသပ်သွားကြရန်လည်း ယင်းထောက်ခံချက်များတွင် မှတ်တမ်းတင်ထားရှိပါသည်။

အရည်အချင်းပျက်ယွင်းသဖြင့် ရွေးကောက်ပွဲတွင်ပါဝင်ယှဉ်ပြိုင်ခွင့်မရရှိသည့် ကိုယ်စားလှယ် စုစုပေါင်းမူလက ၉၉ ဦးရှိခဲ့သည့်အနက်အမျိုးသမီးနှစ်ဦးပါဝင်ခဲ့ပြီး ၎င်းတို့၏ပါတီများမှ ပြည်ထောင်စု ရွေးကောက်ပွဲကော်မရှင်ခုံရုံးသို့ သက်သေအထောက်အထားများ တင်သွင်းခဲ့ပြီးနောက် အရည်အချင်း သတ်မှတ်ချက်ပြည့်စုံသည်ဟုဆုံးဖြတ်ခဲ့ပြီးနောက် မူလကိုယ်စားလှယ်လောင်းနေရာတွင် ပြန်လည်ခန့်အပ် ခံခဲ့ရသည်။ ထို့ကြောင့် မည်သည့်အမျိုးသမီးတစ်ဦးမျှ ကိုယ်စားလှယ်လောင်းအရည်အချင်းမပြည့်မီဟု သတ်မှတ်မခံခဲ့ရတော့ဘဲ ရွေးကောက်ပွဲတွင် ယှဉ်ပြိုင်ခွင့်ရရှိခဲ့သည်။

ရွေးကောက်ပွဲများတွင် အမျိုးသမီးများပိုမိုပါဝင်လာစေရေးအတွက် အချို့သော နိုင်ငံရေးပါတီ များက တိုက်တွန်းလှုံ့ဆော်မှုများပြုလုပ်ခဲ့သော်လည်း ခိုင်မာအားကောင်းခြင်းမရှိခဲ့ဘဲ အမျိုးသမီး များအား ကိုယ်စားလှယ်လောင်းအဖြစ်ဝင်ရောက်ယှဉ်ပြိုင်ခြင်းမပြုရန် ယင်းတို့၏မိသားစုဝင်များက ဖျောင်းဖျာတားဆီးခဲ့သည့်ဖြစ်စဉ်အချို့ရှိခဲ့သည်။ ကိုယ်စားလှယ်လောင်းမှတ်ပုံတင်ကြေးကို ၅၀၀,၀၀၀ မှ ၃၀၀,၀၀၀ ကျပ် (အမေရိကန်ဒေါ်လာ ၂၈၀ ခန့်) အထိ လျှော့ချပေးခဲ့ပြီး ခိုင်လုံမဲ ၁၂.၅ ရာခိုင်နှုန်း ရရှိ ခဲ့သည့်မည်သည့်ကိုယ်စားလှယ်ကိုမဆို ပြန်လည်ထုတ်ပေးခဲ့သည်။ ပြန်လည်ထုတ်ပေးမည့် အာမခံငွေ ကို ကြိုဆိုရမည်ဖြစ်သော်လည်း ပျမ်းမျှလုပ်ငန်စာနှုန်းထားသည် အမေရိကန်ဒေါ်လာ ၇၅ မှ ၁၇၀ ထိ ပြောင်းလဲလျက်ရှိသည်ကို ထည့်သွင်းစဉ်းစားပါက ထိုမျှသောငွေပမာဏသည် ကိုယ်စားလှယ်လောင်း များအပေါ် ဝန်ထုပ်ဝန်ပိုးဖြစ်စေပြီး³¹ အထူးသဖြင့် အမျိုးသမီးများအနေဖြင့် ကိုယ်စားလှယ်လောင်း အမည်စာရင်းတင်သွင်းခြင်းကို ဆက်လက်လုပ်ဆောင်ရန် အဟန့်အတား ဖြစ်စေခဲ့သည်။

အနာဂတ်ကာလတွင် အမျိုးသမီးများပိုမိုအမည်စာရင်းတင်သွင်းလာနိုင်စေရန်အတွက် အာမခံ ငွေလျှော့ချပေးရန် ပြည်ထောင်စုရွေးကောက်ပွဲကော်မရှင်အနေဖြင့် စဉ်းစားနိုင်ပါသည်။ ပြည်ထောင်စု ရွေးကောက်ပွဲကော်မရှင်နှင့်နိုင်ငံရေးပါတီများဘက်မှ အထူးအစီအစဉ်များသာမက အမျိုးသမီး အဖွဲ့အစည်းများနှင့် အရပ်ဘက်လူထုအဖွဲ့အစည်းများသည် အမျိုးသမီးကိုယ်စားလှယ်လောင်းများ ပေါ်ပေါက်လာစေရေးအတွက် အဟန့်အတားဖြစ်နေသည့်အတားအဆီးများကို ဖယ်ရှားလုပ်ဆောင် သွားနိုင်ပါသည်။

မဲဆွယ်စည်းရုံးရေးအခြေအနေ

စက်တင်ဘာလ ၈ ရက်နေ့တွင် မဲဆွယ်စည်းရုံးခြင်း စတင်ခဲ့ပြီး နိုဝင်ဘာလ ၆ ရက်နေ့တွင် ပြီးဆုံးခဲ့သည်။ အချို့သောကိုယ်စားလှယ်လောင်းများအတွက် အရင်းအမြစ်များနှင့် မဲဆွယ်စည်းရုံးခြင်း နည်းဗျူဟာများနည်းပါးခဲ့သော်လည်း အမျိုးသမီးများအနေဖြင့် လွတ်လပ်စွာ မဲဆွယ်စည်းရုံးနိုင်ခဲ့ ကြသည်။ အမျိုးသားများတန်းတူ ကိုယ်စားလှယ်လောင်းအဖြစ် ပါဝင်ယှဉ်ပြိုင်ရန် အမျိုးသမီးအများစု

³¹ နိုင်ငံတကာစံချိန်စံညွှန်းများအရ အမည်စာရင်းတင်သွင်းရမည့်နေ့များ၊ အခကြေးငွေများ သို့မဟုတ် အာမခံကြေးများသည် အကျိုးအကြောင်း ခိုင်လုံသင့်ပြီး ခွဲခြားသတ်မှတ်သကဲ့သို့မဖြစ်သင့်ပါ။

အတွက် အတားအဆီးအချို့ရှိနေဆဲကြောင့် အမျိုးသမီးအချို့အတွက် အားနည်းချက်များဖြစ်ခဲ့ရပြီး မိသားစုဝင်များကလည်း အားပေးထောက်ပံ့မှုမပြုခဲ့ကြပေ။ နိုင်ငံရေးပါတီပေါင်း ၈၈ ခု ပါဝင်လက်မှတ် ရေးထိုးထားသောကျင့်ဝတ်စည်းမျဉ်းတွင် ကျား/မ ကွဲပြားမှုကိုလေးစားရန်အတွက် ရှင်းရှင်းလင်းလင်း ထည့်သွင်းဖော်ပြထားပြီး နိုင်ငံရေးပါတီများအကြား ကျယ်ပြန့်စွာဖြန့်ဝေထားပြီးဖြစ်သော်လည်း လူထု စည်းရုံးရေးပွဲများတွင် အချို့သောကိုယ်စားလှယ်လောင်းများက အမျိုးသမီးများအား ဖြောင်ကျကျ ဝေဖန်ခဲ့ကြသည်။ မဲဆွယ်ပွဲများသို့ အမျိုးသမီးများစွာတက်ရောက်လာခဲ့ကြသော်လည်း အမျိုးသမီး ကိုယ်စားလှယ်လောင်းများအနေဖြင့် အမျိုးသမီးရေးရာကိစ္စရပ်များကို ပြောဆိုဆွေးနွေးခွင့်မရရှိခဲ့ဘဲ ပါတီ၏နိုင်ငံရေးမူဘောင်များကိုသာ ပြောဆိုခဲ့ကြရသည်။ မလိုမုန်းထားသော ကောလာဟလများနှင့် အမနာပပြောဆိုမှုများကို အမျိုးသမီးကိုယ်စားလှယ်လောင်းအချို့အနေဖြင့်သည်းခံခဲ့ကြရပြီး အချို့သည် ယင်းတို့၏မဲဆန္ဒနယ်မြေအတွင်းစည်းရုံးနေစဉ် လုံခြုံရေးအတွက် စိုးရိမ်မှုများရှိခဲ့ကြသည်။ အထူးသဖြင့် လုံခြုံရေးသတိထားရမည့်နယ်မြေများတွင်ဖြစ်သည်။ ဒေါ်အောင်ဆန်းစုကြည်၏ နာမည်ဂုဏ်သတင်း ထိခိုက်စေရန်အတွက် ယင်း၏ဓာတ်ပုံများကို ဓာတ်ပုံပညာဖြင့် ပြုပြင်ဖန်တီးအသုံးပြုခဲ့ကြသည်။ ကျင့်ဝတ်စည်းမျဉ်းအား ပိုမိုတင်းကျပ်စွာအကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ရွက်ခြင်းကို အနာဂတ်ကာလ အတွက် စဉ်းစားနိုင်ပါသည်။

မဲဆန္ဒရှင်ပညာပေးခြင်း

အမျိုးသမီးများအနေဖြင့် ၎င်းတို့၏နိုင်ငံရေးဆိုင်ရာ အခွင့်အရေးများဆန်းစစ်သုံးသပ်နိုင် စေရန် ပြည်ထောင်စုရွေးကောက်ပွဲကော်မရှင်က စုပေါင်းအားထုတ်လုပ်ဆောင်ခဲ့သည်။ ပြည်ထောင်စု ရွေးကောက်ပွဲကော်မရှင်သည် သတင်းပုဒ်ပေါင်း ၈၂၀ ကို အင်တာနက် တွင် သီးခြားအသုံးပြု၍ ရေးသားလွှင့်တင်ခဲ့ရာ ကြိုက်နှစ်သက်သူပေါင်း ၂၁၀,၀၀၀ ရှိခဲ့ သည်။ ၇၀ % သော အသုံးပြုသူများက အမျိုးသားများဖြစ်နေသဖြင့် အင်တာနက်သည် အမျိုးသမီးများထက် အမျိုးသားများထံ က်အကြောင်း မလှစွာဖြင့်ပင် ရောက်ရှိသွားခဲ့ဟန်တူပေသည်။ အဓိကအဖွဲ့အစည်းများဖြစ်သည့် International Foundation for Election Services (IFES), Institute for Democracy and Electoral Assistance (IDEA), International Republican Institute (IRI) နှင့် အခြားသော ပြည်တွင်းနှင့် နိုင်ငံတကာအဖွဲ့အစည်းများက အဆိုပါကြိုးပမ်းအားထုတ်မှုကို ထောက်ပံ့ကူညီပေးခဲ့ကြသည်။ ရွေးကောက်ပွဲလုပ်ငန်းစဉ်တွင် အမျိုးသမီးများပါဝင်ဆောင်ရွက်လာစေရေးကို ဦးတည်ချက်ထားသော မဲဆန္ဒရှင်ပညာပေးလုပ်ငန်းများကို အခြားသော အလှူရှင်အဖွဲ့အစည်းများကလည်း ရန်ပုံငွေထောက်ပံ့ ပေးခဲ့ကြသည်။ သို့ရာတွင် နိုဝင်ဘာ ၈ ရက်ရွေးကောက်ပွဲတွင် လာရောက်မဲပေးခဲ့သည့် အမျိုးသမီး အရေအတွက်ဆိုင်ရာ တရားဝင်ကိန်းဂဏန်းအချက်အလက်များမရရှိခြင်းကြောင့် အမျိုးသမီးများ ပါဝင်ဆောင်ရွက်မှုအပေါ် မဲဆန္ဒရှင်ပညာပေးအစီအစဉ်များက မည်မျှထိရောက်ခဲ့သည်ဆိုသည့် အချက်က ရှင်းလင်းပြတ်သားမှုမရှိပေ။

မဲပေးခြင်း နှင့် မဲရေတွက်ခြင်း

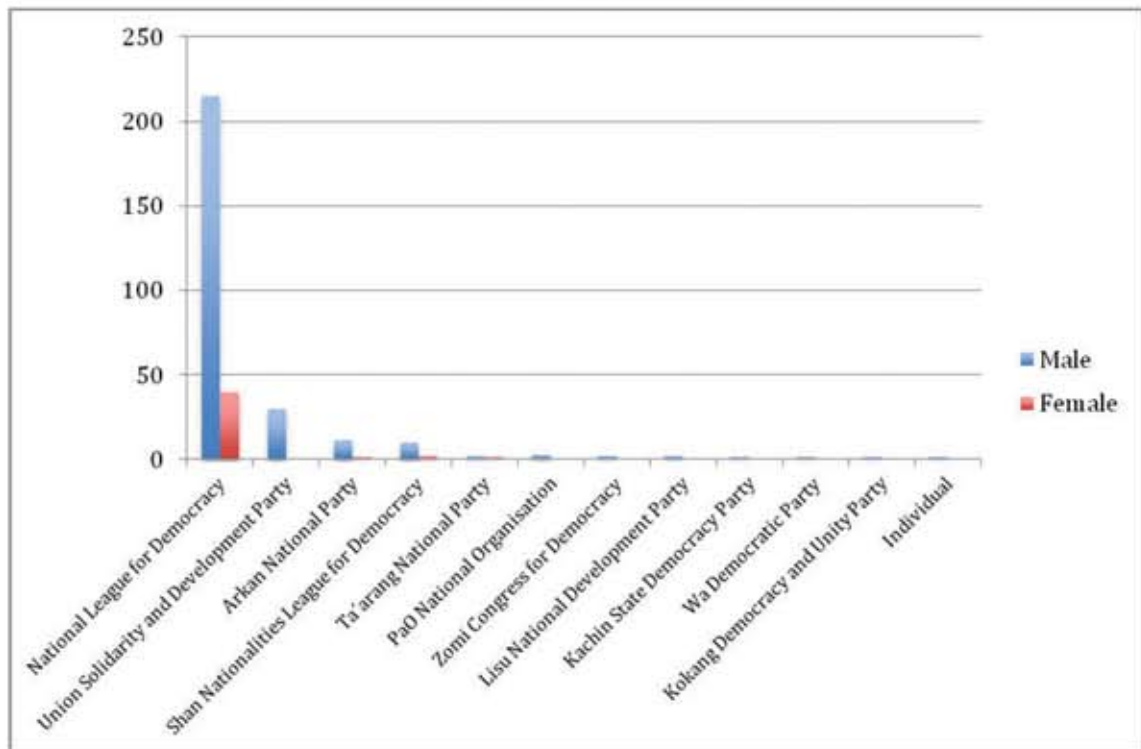
အားနည်းချက်အချို့မှအပ ရွေးကောက်ပွဲများသည် အဓိကအားဖြင့် စနစ်တကျနှင့် ငြိမ်းချမ်းစွာ ကျင်းပနိုင်ခဲ့သည်။ လေ့လာစောင့်ကြည့်ခဲ့သော မဲရုံအားလုံးနီးပါးသည် မနက် ၆ နာရီတွင် မဲရုံသုံး

ပစ္စည်းကိရိယာအစုံအလင်ဖြင့် အချိန်ကိုက်ဖွင့်နိုင်ခဲ့သည်။ မဲရုံဝန်ထမ်းများအားလုံးရောက်ရှိနေခဲ့ကြပြီး ယင်းတို့၏တာဝန်များကိုထမ်းဆောင်ရန် အသင့်ရှိနေခဲ့ကြသည်။ မဲပေးရန်လာရောက်ခဲ့သော အမျိုးသမီးအရေအတွက်လွန်စွာများပြားခဲ့ပြီး ကိုယ်ဝန်ဆောင်များ၊ သက်ကြီးရွယ်အိုများနှင့် မသန်စွမ်းသူများအား တန်းစီရာ၌ ဦးစားပေးသင့်သည်ဟု မဲရုံလမ်းညွှန်တွင်ဖော်ပြထားသော်လည်း အမြဲတမ်း ဦးစားပေးမခံခဲ့ရပါ။ အနည်းငယ်မျှသောမဲရုံအချို့တွင် လာရောက်မဲပေးသည့် ကျား/မ ဦးရေကို ခွဲခြားမှတ်တမ်းတင်ထားသည်ကို တွေ့ရှိခဲ့ရပြီး GEOM ၏လေ့လာသူများ လေ့လာစောင့်ကြည့်ခဲ့သည့်နေရာအားလုံးတွင် အမျိုးသမီးအရေအတွက် လွန်စွာများပြားသည်ကို တွေ့ရှိခဲ့ရပါသည်။ မဲရုံဝန်ထမ်းများအနေဖြင့် လုပ်ငန်းစဉ်များအတိုင်းလုပ်ဆောင်သွားခဲ့ကြပြီး မဲရေတွက်ခြင်းကိုလည်း စနစ်တကျ ပွင့်လင်းမြင်သာစွာဆောင်ရွက်ခဲ့သည်။ သို့သော်လည်း လူကြပ်သော မဲရုံအချို့တွင်မူ လုပ်ငန်းစဉ်မချောမွေ့ခဲ့ဘဲ အမျိုးသမီးများအနေဖြင့် မဲပေးရန်စောင့်ဆိုင်းနေကြသော လူတန်းရှည်ထဲတွင် အချိန်ကြာမြင့်စွာ တန်းစီစောင့်ဆိုင်းခဲ့ကြရသည်။

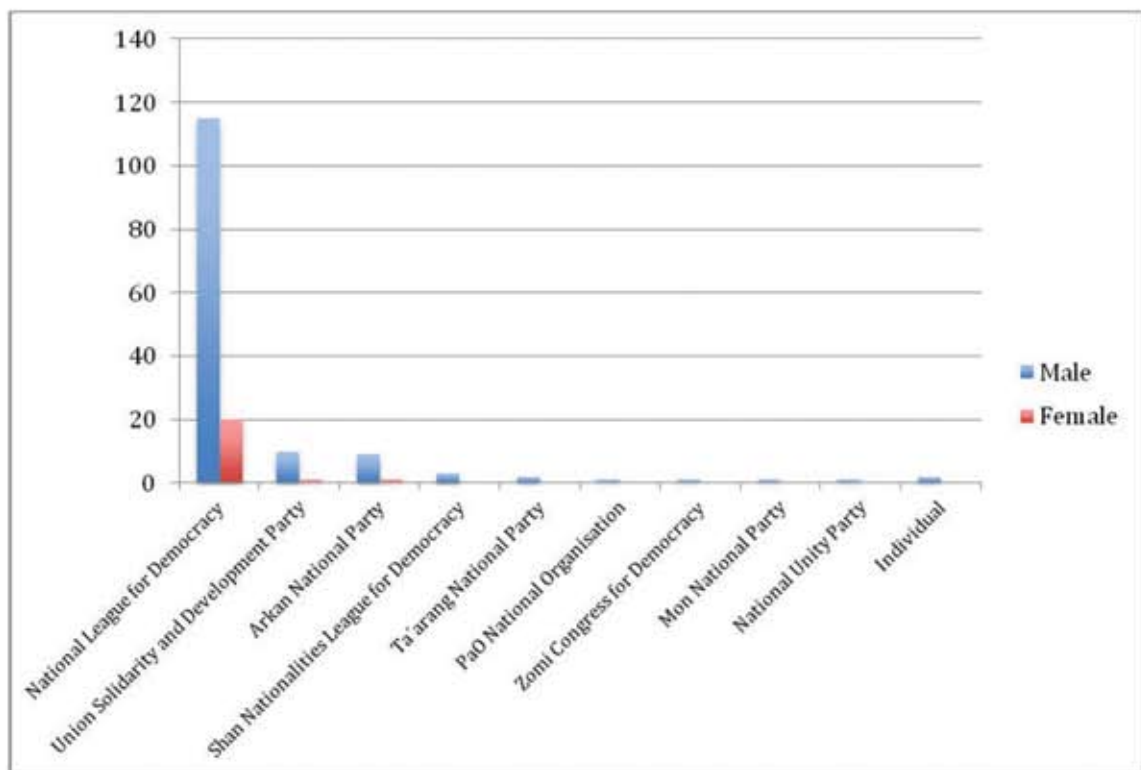
ပျမ်းမျှအားဖြင့် မဲရုံဝန်ထမ်းများ၏ လုပ်ငန်းကျွမ်းကျင်မှုကို ထောက်ခံချီးကျူးနိုင်သော်လည်း အနာဂတ်ရွေးကောက်ပွဲများတွင် မဲရုံလက်စွဲစာအုပ်ပါ ညွှန်ကြားချက်များအတိုင်း လိုက်နာဆောင်ရွက်သည်ကို သေချာစေရန် လုပ်ဆောင်နိုင်ပါသည်။ လာမည့်ရွေးကောက်ပွဲများ၌ မဲရုံနေရာရွေးချယ်ရာတွင် မဲဆန္ဒရှင်ဦးရေများပြားကြပ်ညပ်မှုနှင့် မဲရုံအခင်းအကျင်းဆိုင်ရာရှုထောင့်များကို ထည့်သွင်းစဉ်းစားခြင်းဖြင့် အမျိုးသမီးများနှင့် အမျိုးသားများပါ မဲပေးနိုင်သည့်စွမ်းဆောင်ရည်တိုးတက်လာစေရန် လုပ်ဆောင်နိုင်ပါသည်။

မဲရလဒ်များ

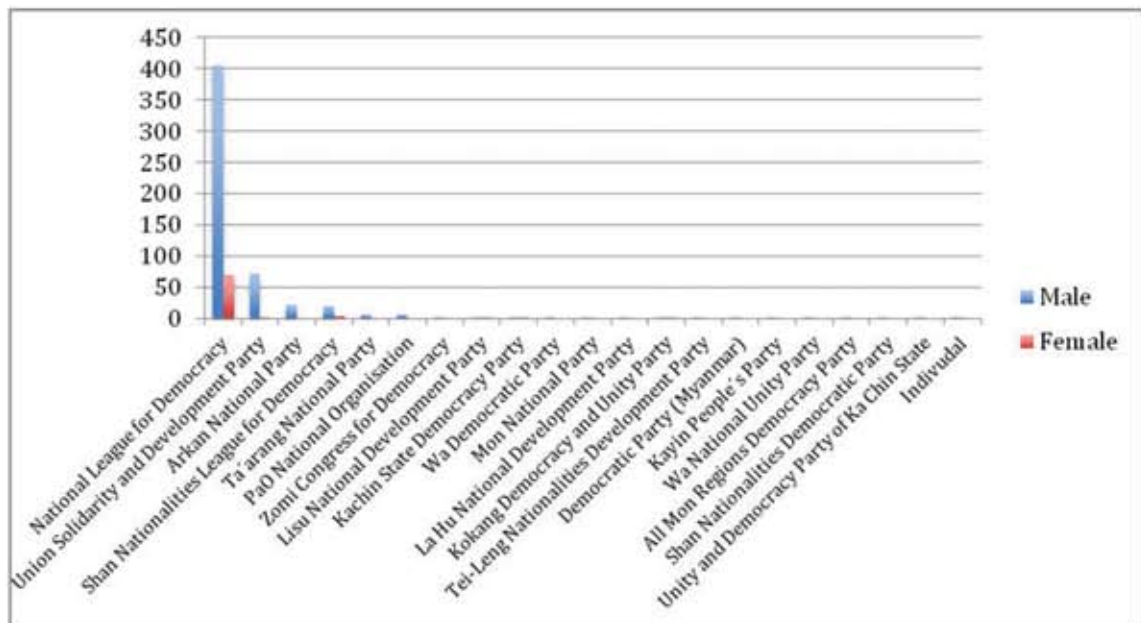
၂၀၁၅ ရွေးကောက်ပွဲမတိုင်ခင်ထိ လွှတ်တော်တွင်းအမျိုးသမီးများပါဝင်မှုအချိုးသည် အာရှတွင် အနိမ့်ဆုံးနိုင်ငံများထဲမှ တစ်ခုအပါအဝင်ဖြစ်သည်။ သို့သော် ယခင်ရွေးကောက်ပွဲများနှင့် နှိုင်းယှဉ်ပါက စည်းရုံးလှုံ့ဆော်မှုအောင်မြင်ခြင်းနှင့် အမျိုးသမီးကိုယ်စားလှယ်လောင်း အရေအတွက်များပြားလာခြင်းကြောင့် လွှတ်တော်တွင်းအမျိုးသမီးဦးရေသည် ၁၀ ရာခိုင်နှုန်းနီးပါးအထိရှိလာပြီဖြစ်ပါသည်။ အများစုသော အမျိုးသမီးများမှာ အမျိုးသား ဒီမိုကရေစီအဖွဲ့ချုပ်မှဖြစ်ပြီး အမျိုးသားလွှတ်တော်တွင် ၄၄ ဦး၊ ပြည်သူ့လွှတ်တော်တွင် ၂၀ ဦးနှင့် တိုင်းဒေသကြီး/ပြည်နယ်လွှတ်တော်များတွင် ၇၀ ဦး ရှိသည်။ ၂၀၁၀ နှင့်ယှဉ်လျှင် ထင်သာမြင်သာသည့် ပြောင်းလဲမှုတစ်ခုဖြစ်ပြီး အမျိုးသားလွှတ်တော်တွင် ၅.၅၉ ရာခိုင်နှုန်းနှင့် ပြည်သူ့လွှတ်တော်တွင် ၁.၇၉ ရာခိုင်နှုန်းကျော် တိုးတက်လာခဲ့သည်။ ရလဒ်များအရ ချီးကျူးထိုက်ပြီး လက်ရှိအချိန်တွင် အိန္ဒိယနှင့် မော်လဒိုက်ဗ်နိုင်ငံများထက် အမျိုးသမီးကိုယ်စားပြုမှု ပိုမိုများပြားသော်လည်း ဒေသတွင်းအိမ်နီးချင်းနိုင်ငံများနှင့်ယှဉ်လျှင် လွန်စွာနောက်ကျကျန်နေသေးသည်။

ပုံ ၁။ ပြည်သူ့လွှတ်တော်ရွေးကောက်ပွဲများတွင် ရွေးကောက်ခံရသော နိုင်ငံရေးပါတီများမှ ကိုယ်စားလှယ်လောင်းများ

ပုံ ၂။ အမျိုးသားလွှတ်တော်ရွေးကောက်ပွဲများတွင် ရွေးကောက်ခံရသော နိုင်ငံရေးပါတီများမှ ကိုယ်စားလှယ်လောင်းများ

ပုံ ၃။ တိုင်းဒေသကြီး/ပြည်နယ်လွှတ်တော်ရွေးကောက်ပွဲများတွင် ရွေးကောက်ခံရသော နိုင်ငံရေးပါတီများမှ ကိုယ်စားလှယ်လောင်းများ

လွှတ်တော်သုံးရပ်လုံးအတွက် ရွေးကောက်ခံရသော အမျိုးသမီးအများစုမှာ အမျိုးသားဒီမိုကရေစီအဖွဲ့ချုပ်မှ ပေါ်ထွက်လာခဲ့ပြီး အမျိုးသားလွှတ်တော်တွင် ၉၁ ရာခိုင်နှုန်း (၄၀/၄၄)၊ ပြည်သူ့လွှတ်တော်တွင် ၈၇ ရာခိုင်နှုန်း (၂၀/၂၃) နှင့် တိုင်းဒေသကြီး/ပြည်နယ်လွှတ်တော်များတွင် ၈၈ ရာခိုင်နှုန်း (၇၀+ ၄/၈၄) ဖြစ်သည်။ သက်ဆိုင်ရာလွှတ်တော်များအလိုက် အမျိုးသမီးပါဝင်မှုရာခိုင်နှုန်းမှာ အမျိုးသားလွှတ်တော်တွင် ၁၃.၆၂ %၊ ပြည်သူ့လွှတ်တော်တွင် ၁၃.၆၉ % နှင့်တိုင်းဒေသကြီး/ပြည်နယ်လွှတ်တော်များတွင် ၁၂.၅၄ % အသီးသီး ဖြစ်ကြသည်။

အဆိုပါအမျိုးသမီးအများစုသည် ပထမဆုံးအကြိမ်ရွေးကောက်ခံရခြင်းဖြစ်ရာ ယင်းတို့၏ တာဝန်များကို အပြည့်အဝထမ်းဆောင်နိုင်စေရန်နှင့် ယင်းတို့ကိုရွေးကောက်တင်မြှောက်လိုက်သည့် အဖွဲ့အစည်းအသီးသီးတွင် ပိုမိုကောင်းမွန်သော ကျား/မကွဲပြားခြားနားမှုနှင့် စာနာထောက်ထားမှုတို့ကို လုပ်ဆောင်နိုင်စေရန် သင့်လျော်သည့် ထောက်ပံ့မှုနှင့် စွမ်းဆောင်ရည်ရရှိရန် မဖြစ်မနေလိုအပ်လျက်ရှိပါသည်။

ရွေးကောက်ပွဲအငြင်းပွားမှုများ

ကိုယ်စားလှယ်လောင်းအမည်စာရင်းတင်သွင်းရာတွင် အချို့သောငြင်းပယ်မှုများနှင့် အယူခံဝင်မှုများ ကြုံတွေ့ခဲ့ရပါသည်။ ခရိုင်၊ ပြည်နယ်နှင့် ဒေသအဆင့်ကော်မရှင်ခွဲများက ကန့်ကွက်ငြင်းပယ်မှုစုစုပေါင်း ၆၇ မှုရှိခဲ့ပါသည်။ ယင်းတို့အနက် ၆ မှုမှာ အမျိုးသမီးများ ဖြစ်ကြသည်။ ၅၆ မှုကို ငြင်းပယ်

ခဲ့ပြီး ၈ မှုကို ပြန်လည်းစဉ်းစားခွင့်ပြုပေးခဲ့သည်။ ပြည်ထောင်စုရွေးကောက်ပွဲကော်မရှင်က ပြန်လည် သုံးသပ်ခဲ့သော အမှုပေါင်း ၂၁ မှုရှိခဲ့သည်။

ရွေးကောက်ပွဲအပြီး ၄၅ ရက်ကာလအတွင်း တင်သွင်းခဲ့သော ကန့်ကွက်လွှာ အမှုပေါင်း ၄၅ မှု ရှိခဲ့ပြီး အမျိုးသမီး ၆ ဦးပါဝင်ခဲ့သည်။ ရွေးကောက်ပွဲခုံအဖွဲ့ ၁၀ ခု ဖွဲ့စည်း ခဲ့ပြီး ကြားနာမှုပေါင်း ၁၇၁ ခု ပြုလုပ်ခဲ့ပြီးဖြစ်သည်။

ကိုယ်စားလှယ်လောင်း ၁၇၅ ဦးက ရွေးကောက်ပွဲအသုံးစရိတ်အချိန်မီတင်သွင်းရန် ပျက်ကွက် ခဲ့သည်။ အရည်အချင်းပျက်ယွင်းသူပေါင်း ၁၆၀ ဦးအနက် ၂၂ ဦးမှာ အမျိုးသမီး များဖြစ်ကြသည် ဟူသော စွပ်စွဲပြောဆိုချက်များရှိခဲ့သည်။ သို့ရာတွင် အနိုင်ရလွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်နှင့်စပ်လျဉ်း၍ မည်သည့်အရည်အချင်းပျက်ယွင်းမှုမျှ မဖြစ်ပေါ်ခဲ့ပေ။

သုံးသပ်ချက်များ

မြန်မာနိုင်ငံနှင့် ပြည်ထောင်စုရွေးကောက်ပွဲကော်မရှင်တို့သည် နိုင်ငံရေးတွင် အမျိုးသမီးများ ပါဝင်မှုကို မြှင့်တင်ရန် အားထုတ်ပူးပေါင်းလုပ်ဆောင်ခဲ့ကြပြီး ကျင်းပပြီးစီးခဲ့သော ရွေးကောက်ပွဲ များတွင် ရွေးကောက်ပွဲဖြစ်စဉ်၌ အမျိုးသမီးများပါဝင်မှု သိသာပေါ်လွင်စွာ တိုးတက်လာခဲ့သည်။ အစိုးရအနေဖြင့် ကျား/မ ညီမျှမှုဆိုင်ရာ နိုင်ငံတကာသဘောတူညီချက်စာချုပ်များတွင် လက်မှတ် ရေးထိုးခဲ့ပြီး မူဝါဒများနှင့်ဥပဒေများဖော်ထုတ်ရေးဆွဲခဲ့သော်လည်း အကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ရွက်မှု ပိုင်းတွင် အားနည်းချက်နေဆဲဖြစ်သည်။ အဆိုပါမူဝါဒများကို အကောင်အထည်ဖော်မည့် နိုင်ငံရေး ဆန္ဒနှင့် လက်ရှိစုဖွဲ့မှုအပိုင်းသည် လွှတ်တော်အသစ်က ကျား/မ အချိုးညီမျှမှုအရေး ဦးတည်ရေးဆွဲ လိုက်သော ငွေစာရင်းနှင့် ကိုက်ညီရန်လိုအပ်ပြီး ပြည်ထောင်စုရွေးကောက်ပွဲကော်မရှင်နှင့် အစိုးရသစ် အဖွဲ့အစည်းအဆင့်ဆင့်၌ အမျိုးသမီးများတန်းတူညီမျှမှု တိုးတက်လာစေမည့် နည်းလမ်းများနှင့် စွမ်းဆောင်ရည်ကို တိုးမြှင့်တည်ဆောက်သွားရန်လိုအပ်ပေသည်။ လူသားအရင်းအမြစ်နှင့်ဘဏ္ဍာရေး အရင်းအမြစ်များကို အဆိုပါလုပ်ဆောင်ချက်များအတွက် ပိုမိုသုံးစွဲရန်လိုအပ်ပြီး အထူးသဖြင့် ရွေးကောက်ပွဲ စက်ဝန်းအဆင့်ဆင့်တွင် ကျား/မတန်းတူညီမျှမှုအရေးကို လွန်စွာအပြုသဘောဆောင် သည့်ရှုထောင့်မှထည့်သွင်းရေးဆွဲထားသည့် ပြည်ထောင်စုရွေးကောက်ပွဲကော်မရှင်အား ယင်း၏မဟာ ဗျူဟာစီမံချက်ကို အကောင်အထည်ဖော်နိုင်ရေးအတွက် ကူညီထောက်ပံ့မှုများ ပိုမိုလုပ်ဆောင်သွားရန် လိုအပ်ပေသည်။ ရွေးကောက်ပွဲတွင် အမျိုးသမီးများပါဝင်မှုနှင့် ကိုယ်စားလှယ်လောင်းအဖြစ် အမည် စာရင်းတင်သွင်းမှု၊ နိုင်ငံရေးစုဖွဲ့မှုနှင့် အမျိုးသမီးဦးဆောင်မှုအခန်းကဏ္ဍပိုမိုတိုးတက်လာစေရေး အတွက် အထက်ဖော်ပြပါကူညီထောက်ပံ့မှုများကို အမျိုးသမီးအဖွဲ့အစည်းများ၊ အရပ်ဘက်လူမှု အဖွဲ့အစည်းများနှင့် နိုင်ငံရေးပါတီများအကြား ပူးပေါင်းညှိနှိုင်းမှုဖြင့် လုပ်ဆောင်သွားရန် လိုအပ်ပါသည်။

နိဂုံးချုပ်အနေဖြင့် အမျိုးသမီးလွှတ်တော်အမတ်များအနေဖြင့် လွှတ်တော်တွင်းလုပ်ငန်းများ အား အောင်မြင်စွာလုပ်ဆောင်နိုင်စေရေးနှင့် အမျိုးသမီးအခွင့်အရေးများ၊ ကျား/မ အချိုးညီမျှမှုကို ဦးစားပေးသော ငွေစာရင်းရေးဆွဲခြင်း၊ ဥပဒေများနှင့် မူဝါဒများအား ကျား/မအရေးရှုထောင့်မှ ခွဲခြမ်း စိတ်ဖြာသုံးသပ်ခြင်းနှင့်အထွေထွေအရေးကိစ္စရပ်များတွင် ကျား/မ ရေးရာကဏ္ဍကို ထည့်သွင်းစဉ်းစားခြင်း စသည့်စွမ်းဆောင်ရည်များနှင့် ဗဟုသုတများတိုးတက်လာစေရေးကို လွှတ်တော်က အထူးအလေးထား

လုပ်ဆောင်သင့်ပါသည်။ သို့ဖြစ်ရာ Gender Concerns International အဖွဲ့အနေဖြင့် အောက်ပါ တို့ကို အကြံပြုအပ်ပါသည်-

ပြည်ထောင်စုရွေးကောက်ပွဲကော်မရှင်

- ၁။ ပြည်ထောင်စုရွေးကောက်ပွဲကော်မရှင်အဆင့်ဆင့်တွင် အမျိုးသမီးများပိုမိုပါဝင်လာနိုင်မည့် နည်းလမ်းများကို ရှာဖွေဖော်ထုတ်နိုင်ရန်အတွက် အဓိကမိတ်ဖက်များထံမှ အကြံဉာဏ်နှင့် အထောက်အပံ့များရယူနိုင်ရန်အတွက် ပြည်ထောင်စုရွေးကောက်ပွဲကော်မရှင်အား ကူညီထောက်ပံ့ပေးသင့်ပါသည်။
- ၂။ အမျိုးသမီးများပါဝင်ဆောင်ရွက်မှုကိုမြှင့်တင်ရန်အတွက် ပြည်ထောင်စုရွေးကောက်ပွဲကော်မရှင်၏အဓိကဝန်ထမ်းများအား ကျား/မအရေးကိစ္စများအားဦးတည်ချက်ထား လုပ်ဆောင်လာစေမည့် သင်တန်းများနှင့် သတင်းအချက်အလက်များပေးရန်။ ရွေးကောက်ပွဲစနစ်၏ မတူညီသော ရှုထောင့်များက အမျိုးသမီးများအား မည်သို့အကျိုးသက်ရောက်စေသည်နှင့် ကျား/မရေးရာ မူဝါဒလုပ်ဆောင်ချက်များအား သင်တန်းတွင် ထည့်သွင်းသင့်ပါသည်။
- ၃။ ၎င်းတို့အတည်ပြုထားသော ကျား/မညီမျှရေးလုပ်ငန်းစဉ်နှင့် မဟာဗျူဟာစီမံချက်ပါ လုပ်ငန်းများအား အကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ရွက်မည့်လုပ်ငန်း အစီအစဉ်ကိုရေးဆွဲနိုင်စေရန်အတွက် ပြည်ထောင်စုရွေးကောက်ပွဲကော်မရှင်အား ပံ့ပိုးကူညီမှုများ ပြုလုပ်ပေးရမည်ဖြစ်သည်။
- ၄။ ပြည်ထောင်စုရွေးကောက်ပွဲကော်မရှင်အားကူညီပေးနိုင်ရုံသာမဟုတ်ဘဲ အားနည်းချက်များအား ရှာဖွေရာတွင်လည်းကောင်း၊ အမျိုးသမီးများနိုင်ငံရေးတွင် ထိရောက်စွာပါဝင်ဆောင်ရွက်မှုကို တိုးမြှင့်လုပ်ဆောင်ရာတွင် ကူညီပေးမည့် အမျိုးသမီးအဖွဲ့အစည်းများနှင့် အရပ်ဘက်လူမှုအဖွဲ့အစည်းများအားပိုမိုပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ရန်နှင့် အားကောင်းခိုင်မာနေသည့် လက်ရှိပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှုအား တရားဝင်ဖြစ်စေအောင် ဆောင်ရွက်ရန်။
- ၅။ ရွေးကောက်ပွဲလုပ်ငန်းစဉ်များအားလုံးတွင် အမျိုးသမီးများပါဝင်မှုအတွက် ကိန်းဂဏန်းအချက်အလက်များကောက်ယူခြင်းနှင့် ကျား/မအရေးကိစ္စရပ်များအား သုတေသနပြုလုပ်ခြင်းဖြင့် ပြည်ထောင်စုရွေးကောက်ပွဲကော်မရှင်အားကူညီပံ့ပိုးခြင်း။ ရွေးကောက်ပွဲနေ့က မဲရုံအချို့တွင် တီထွင်ပြုလုပ်ခဲ့သည့် လာရောက်မဲပေးသူအမျိုးသမီးဦးရေအား မှတ်တမ်းတင်ထားရှိခြင်းသည် အရေးကြီးသော လုပ်ဆောင်ချက်တစ်ခုဖြစ်ပြီး ယင်းကို ရွေးကောက်ပွဲလုပ်ငန်းစဉ်တစ်လျှောက် လုပ်ဆောင်သင့်ပြီး ရရှိလာသော အချက်အလက်များကို အနာဂတ်ကာလမူဝါဒများချမှတ်ရာတွင် အသုံးပြုသင့်ပေသည်။
- ၆။ အမျိုးသမီးများအမည်စာရင်းပိုမိုတင်သွင်းလာစေရေးအတွက် ကိုယ်စားလှယ်လောင်း မှတ်ပုံတင်ကြေးကို အမျိုးသမီးများအတွက်လျှော့ပေးရန် ပြည်ထောင်စုရွေးကောက်ပွဲကော်မရှင်က စဉ်းစားနိုင်ပါသည်။ ကိုယ်စားလှယ်လောင်းဖြစ်လာရန်အတွက် အမျိုးသမီးများကြုံတွေ့ရသည့် အတားအဆီးများကို ပြည်ထောင်စုရွေးကောက်ပွဲကော်မရှင်၏ သီးခြားအထူးအစီအစဉ်များဖြင့် သာမက နိုင်ငံရေးပါတီများ၊ အရပ်ဘက်လူမှုအဖွဲ့အစည်းများနှင့် အမျိုးသမီးအဖွဲ့အစည်းများ၏အားပေးထောက်ခံမှုဖြင့်လည်း ဖော်ထုတ်ဖယ်ရှားနိုင်ပါသည်။

- ၇။ ပြည်ထောင်စုရွေးကောက်ပွဲကော်မရှင်အနေဖြင့် ယင်း၏ကျား/မရေးရာမူဝါဒနှင့်အညီ ကျား/မရေးရာယူနစ်တစ်ခုကိုတည်ထောင်ပြီး နိုင်ငံရေးပါတီများကျင့်ဝတ်ကို လိုက်နာအကောင်အထည်ဖော်သည့်လုပ်ငန်းအပါအဝင် ပြည်ထောင်စုရွေးကောက်ပွဲကော်မရှင်၏ လုပ်ငန်းနယ်ပယ်များအားလုံးတွင် အမျိုးသမီးများပါဝင်ဆောင်ရွက်မှုကို ကြီးကြပ်ခြင်းကို ဆောင်ရွက်နိုင်ပါသည်။

အစိုးရ

- ၁။ ရွေးကောက်ပွဲများနှင့် အမျိုးသမီးအခွင့်အရေးများကို နိုင်ငံတကာစံချိန်စံညွှန်းများနှင့်အညီ ပိုမိုကောင်းမွန်စွာ အကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ရွက်နိုင်စေရေးအတွက် ICCPR နှင့် CEDAW Optional Protocol တို့ကို အစိုးရကလိုက်နာကျင့်သုံးနိုင်အောင် ကူညီထောက်ပံ့မှုများ ပြုလုပ်ရပါမည်။
- ၂။ 12 Point Action Plan ကို ထိရောက်စွာအကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ရွက်နိုင် စေရေးအတွက် အဓိကအဖွဲ့အစည်းများအား လိုအပ်သောသင်တန်းများပေးခြင်းနှင့် စွမ်းဆောင်ရည် မြှင့်တင်ခြင်း၊ သက်ဆိုင်ရာဝန်ကြီးဌာနများအား လူသားအရင်းအမြစ်နှင့်ဘဏ္ဍာရေးအရင်းအမြစ်များ ကူညီပံ့ပိုးခြင်းတို့ကို ဆောင်ရွက်သင့်ပါသည်။
- ၃။ အစိုးရနှင့် အဓိကမိတ်ဖက်များဖြစ်သည့် ပြည်ထောင်စုရွေးကောက်ပွဲကော်မရှင်၊ နိုင်ငံရေးပါတီများ၊ လွှတ်တော်နှင့် အရပ်ဘက်လူမှုအဖွဲ့အစည်းများသည် ဘေဂျင်းလုပ်ငန်းဆောင်ရွက်မှုအစီအစဉ်ကို အကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ရွက်နိုင်မည့် နည်းလမ်းများရှာဖွေရပါမည်။ ရွေးကောက်ပွဲများနှင့် နိုင်ငံရေးဖြစ်စဉ်တွင် အမျိုးသမီးများ တန်းတူညီမျှထိရောက်စွာပါဝင်ဆောင်ရွက်ခြင်းကို အဟန့်အတားဖြစ်စေသည့် အတားအဆီးများအား ဖယ်ရှားနိုင်အောင် အားထုတ်ကြိုးပမ်းသင့်ပါသည်။
- ၄။ စတုတ္ထနှင့်ပဉ္စမအကြိမ် CEDAW အား ပြန်လည်သုံးသပ်ခြင်းနှင့် Universal Periodic Review^၁ တို့မှပေါ်ထွက်လာသော အကြံပြုထောက်ခံချက်များအား လိုက်နာအကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ရွက်သင့်ပါသည်။

လွှတ်တော်

- ၁။ ကျား/မရေးရာမူဝါဒထည့်သွင်းဆောင်ရွက်ခြင်းနှင့် ကျား/မရေးရာမူဝါဒများနှင့် ဥပဒေများ သာမက ကျား/မရေးရာတန်းတူညီမျှမှုအတွက် ပြဋ္ဌာန်းပြီးဖြစ်သော ဥပဒေများနှင့်မူဝါဒများ၏ မတူကွဲပြားသော အမြင်အမျိုးမျိုးအတွက် ဆွေးနွေးပွဲများကို လွှတ်တော်က လုပ်ဆောင်သင့်ပါသည်။
- ၂။ အမျိုးသမီးလွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်များအား ကျား/မရေးရာတန်းတူညီမျှမှုကို ဦးတည်သော ဘတ်ဂျက်ရေးဆွဲခြင်း၊ ဥပဒေများအား ကျား/မရေးရာရှုထောင့်မှ သုံးသပ်ခြင်း၊ CEDAW အား အကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ရွက်ခြင်းနှင့် အစီရင်ခံစာများရေးသားခြင်း၊ ဆက်ဆံရေးနှင့် ဦးဆောင်မှုစွမ်းရည်များ တိုးတက်လာစေရေးအတွက် သင်တန်းများပေးသင့်ပါသည်။

- ၃။ ကျား/မအချိုးအစားခွဲတမ်းကို ရွေးကောက်ပွဲဥပဒေတွင် ထည့်သွင်းပြဋ္ဌာန်းနိုင်စေရေးနှင့် အကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ရွက်နိုင်ရေးအတွက် ဖြစ်နိုင်ခြေများကို လွှတ်တော်က စစ်ဆေး သုံးသပ်သင့်ပါသည်။

အရပ်ဘက်လူမှုအဖွဲ့အစည်းများ

- ၁။ အမျိုးသမီးအဖွဲ့အစည်းများနှင့် အရပ်ဘက်လူမှုအဖွဲ့အစည်းများသည် ရွေးကောက်ပွဲနှင့်စပ်လျဉ်းသော ကျား/မရေးရာကဏ္ဍအတွက် BRIDGE Training အပါအဝင် ကျား/မရေးရာတန်းတူ ညီမျှမှုကို ဦးတည်သော ဘတ်ဂျက်ရေးဆွဲခြင်းနှင့် ကျား/မ ရေးရာမူဝါဒများနှင့် ဥပဒေများအား ခွဲခြမ်းစိတ်ဖြာလေ့လာသုံးသပ်ခြင်းဆိုင်ရာ သင်တန်းများဖွင့်လှစ်ပို့ချသင့်ပါသည်။
- ၂။ ရွေးကောက်ပွဲစက်ဝန်း၏ကဏ္ဍစုံနှင့် နိုင်ငံရေးဆုံးဖြတ်ချက်များချမှတ်ရာတွင် အမျိုးသမီးများ တန်းတူညီမျှစွာပါဝင်ခြင်းကိုတွန်းအားပေးနိုင်ရန်အတွက် လွှတ်တော်၊ ပြည်ထောင်စုရွေးကောက်ပွဲ ကော်မရှင်တို့နှင့် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ရာ၌ အမျိုးသမီးအဖွဲ့အစည်းများနှင့် အရပ်ဘက်လူမှု အဖွဲ့အစည်းများအား ထောက်ပံ့ကူညီမှုပြုရန်။

နိုင်ငံရေးပါတီများ

- ၁။ ရွေးကောက်ပွဲများနှင့်နိုင်ငံရေးဆုံးဖြတ်ချက်များအတွက် အမျိုးသမီးများ၏အခန်းကဏ္ဍကို ပိုမို နားလည်သဘောပေါက်လာစေရေးအတွက် နိုင်ငံရေးပါတီများအနေဖြင့် BRIDGE သင်ခန်းစာ များသာမက အခြားသောသင်တန်းများကျင်းပသင့်ပါသည်။
- ၂။ နိုင်ငံရေးပါတီများအနေဖြင့် ကျား/မရေးရာဦးတည်သော အလုပ်ရုံဆွေးနွေးပွဲများ ပြုလုပ်သင့်ပြီး ပါတီတွင်းအမျိုးသမီးများဦးဆောင်မှုကိုမြှင့်တင်နိုင်ရန်အတွက် နိုင်ငံရေးပါတီများအား ထောက်ပံ့ ကူညီပေးသင့်ပါသည်။
- ၃။ အမျိုးသမီးကိုယ်စားလှယ်လောင်းများ၏ပုံရိပ်ကိုမြှင့်တင်ခြင်းနှင့် နိုင်ငံရေးခေါင်းဆောင်များအဖြစ် တည်ရှိလာပြီး နိုင်ငံရေးဆုံးဖြတ်ချက်များချမှတ်ရာတွင် ပါဝင်လာစေရေးအတွက် အမျိုးသမီး များအား သင်တန်းများပေးရာတွင် နိုင်ငံရေးပါတီများအား ထောက်ပံ့ကူညီပေးသင့်ပါသည်။
- ၄။ အနာဂတ်ရွေးကောက်ပွဲများတွင် အမျိုးသမီးများအတွက်ခွဲတမ်းနေရာသတ်မှတ်ချက် ပေါ်ထွန်း လာစေရေးအတွက်နိုင်ငံရေးပါတီများကတွန်းအားပေးသင့်ပါသည်။

နောက်ဆက်တွဲ ၁ - ရွေးကောက်ပွဲအကြံပြုကာလ နှင့် ရွေးကောက်ပွဲနှောင်းပိုင်းကာလ လှုပ်ရှားမှုများ

CSO အဖွဲ့နှင့် လှုပ်ရှားဆောင်ရွက်မှု

ရွေးကောက်ပွဲမတိုင်မီ ပြည်ထောင်စုရွေးကောက်ပွဲကော်မရှင်ဥက္ကဋ္ဌအား တွေ့ရစဉ်

ရွေးကောက်ပွဲနေ့မတိုင်မီ ပြည်ထောင်စုရွေးကောက်ပွဲကော်မရှင်ဥက္ကဋ္ဌနှင့် ဆွေးနွေးစဉ်

အာဆီယံရွေးကောက်ပွဲကော်မရှင်များနှင့် ရွေးကောက်ပွဲနှင့် စပ်လျဉ်း၍ အကျဉ်းချုံးဆွေးနွေးပွဲ

ကနဦးအစီရင်ခံစာမိတ်ဆက်ပွဲတွင်, Former UN High Commissioner for Human Rights Mary Robinson နှင့် EU Parliamentarian ဖြစ်သူ Ana Gomez

ကနဦးအစီရင်ခံစာမိတ်ဆက်ပွဲသို့ တက်ရောက်လာသည့် Carter Center နှင့် UN Electoral Assistance Division

နောက်ဆက်တွဲ ၂ - ရွေးကောက်ပွဲနေ့

www.genderconcerns.org

Gender Concerns International Offices

Headquarters:
Raamweg 21-22
2596 HL, The Hague
The Netherlands
Phone: 0031 (0) 70 444 5082
Fax: 0031 (0) 70444 5083
Email: info@genderconcerns.org

Myanmar
Room 9, Housing 2
Pyay Yeikmon Housing
Nanattaw Street
Kamayut Township
Yangon, Myanmar
Phone: 0095 945167271